

AB

44 $\frac{20}{K_1 3}$

d

Quo pacto
statim a pri-
mis annis /
pueri debeāt
in **E**christia-
nismo institui / Libel-
lus perutilis .

Elenchus.

Decem Precepta decalogi.

Symbolum Apostolorum.

Oratio Dominica.

De Baptismo.

De Sacramento.

Institutio puerilis / indicans que scitu necessaria sunt / ut vitam eternam assequaris.

De symbolo Apostolorum.

Benedictio mane dicenda.

Benedictio mense.

Gratiarum actio.

Benedictio sub Vesperam / quo pacto ad somnum te componas.

Psalmus Deus misereatur nostri.

patet n^o Meditatio Dominice orationis.

De Confessione.

Omniem vite nostre curam / deo relinquendam. Ex Matthei Sexto Capite.

Psalmus Nisi dominus edificauerit do.

Psal. Ad te leuaui oculos meos.

Psal. Beati omnes qui timent dominum.

A a b c d
e f g h i
k l m n o
p q r s
t v u w x y z.

Vocales.

a e i o u y.

Consonantes.

b c d f g h k l m
n p q r s t x z.

24

Biblia Laicorum.
Decem precepta.

Primum.

**Non habebis deos alios
nos coram me.** Secundum.

**Non assumes nomen do-
mini dei tui in uanum.**

Tertium.

**Ademento ut diem sabba-
ti sanctifices.**

Quartum.

**Honora patrem et ma-
trem / ut sis longeuus su-
per terram.**

Quintum.

Non occides.

Sextum.

Non mechaberis.

Septimum.

Non furtum facies.

Octauum.

**Non loqueris contra pro
ximum tuum falsum testi
monium.**

Nonum.

**Non concupisces domu
proximi tui.**

Decimum.

**Nec desiderabis vxorem
eius/non seruum/non an
z**

A ij

cillam / non bouem / non
asinum / nec omnia que il-
lius sunt.

Breuis Conclusio decem Prece-
ptorum. Sic Christus ipse ait.

Quicquid vultis vt faciāt
vobis homines / hoc itidē
illis facite / Hec est totalis
et prophete omnes. Mat. 7.

Expositio huius Conclusionis.

Nemo enim est / qui ingratitude pro
suis beneficijs amet / nemo nomen suum
libenter permissurus est alteri / nemo est /
qui a superbis contemni velit / Preterea
nemo inobedientiam / iras / impudicitiam
vporis sue amat / nemo spoliari vult sua-
rum facultatum / nemo fraudari / decipi /
traduci / bello impeti / Quia omnes ita
sunt comparati / vt amicitia / amore / gratia

titudine / auxilio / candore / fide affici &
proximo malint / Hec igitur omnia decem
Preceptis nobis mandata sunt.

Symbolum Apostolorum

Creedo in deum
patrem omni-
potentem cre-
atorem celi et
terre. Et in Je-
sum Christum filium eius
unicū dominum nostrū.
Qui cōceptus est de spiri-
tu sancto / natus ex Mari-
a virgine. Passus sub pō-
tione Pilato / crucifixus /
mortuus et sepultus / De-
scendit ad inferna / ter cia

die resurrexit a mortuis.
Ascēdit ad celos / sedet ad
dexterā dei patris omni-
potentis. Inde venturus
est iudicare viuos et mor-
tuos. Credo in spiritum
sanctum. Sanctā ecclesi-
am catholicā / sanctorum
communione. Remissio-
nem peccatorum. Carnis
resurrectionem. Et vitam
eternam Amen.

Oratio Dominica.

Dater noster qui es
in celis. Sanctifice

tur nomen tuū. Adueniat
regnū tuū. fiat voluntas
tua sicut in celo et in terra.
Panē nostrum quottidi-
anum da nobis hodie. Et
dimitte nobis debita no-
stra / sicut et nos dimitti-
mus debitoribus nostris
Et ne nos inducas in ten-
tationem. Sed libera nos
a malo Amen. De Baptismo.

Qui crediderit / et bap-
tatus fuerit / saluus erit /
qui vero non crediderit /
condemnabitur.

De Sacramento.

Domini Iesus in eano:
cte qua traditus est / acce:
pit panē / et postquā gra:
tias egisset / fregit / ac dixit /
Accipite / edite / Hoc est
corpus meum / quod pro
vobis frangitur / hoc faci:
te in mei commemoratio:
nem .

Ad eundem modum et
poculū peracta cena / di:
cens / hoc poculū novum
testamentum est in meo
sanguine / qui pro vobis
funditur in remissionem

peccatorum/ hoc facite/
quotiescunque biberitis /
in mei cōmemorationē.

Paulus.

Quociescunque enim co-
mederitis panem hunc/ et
de poculo hoc biberitis/
mortem domini annunciate/
donec venerit.

Laicorum Bible finis.

**Institutiones pue-
riles Christiane vite.**

Tria sunt scitu necessaria/ quibus eter-
nam vitam assequaris.

Primum.

Vt scias quid facere / quidue omittere te

oporteat / Id quod decalogi Prebeata
Secundum. (docent.

Vt cum videris te nec facere nec omitte
re posse / quod debes / proprijs et humanis
viribus / tum uti scias / vnde has vires ac
cipere / querere et inuenire possis. Et hoc
indicat fides.

Tertium.

Quo pacto id queri et consequi oporteat /
per orationem scilicet / Et hoc docet ora
tio Dominica.

De Symbolo Apostolorum.

Fidei cathalogus tribus precipue mē
bris constat / Nam in eo recensentur tres
personae diuine trinitatis / Primum est de
patre / Alterum de filio / Tertium de san
cto spiritu / Atq; hic est summus fidei Ar
ticulus ex quo alij dependent

Primum membrum Symboli.

**Credo in deum patrem
omnipotentē/ creatorem
celi et terre.**

Hoc est/ Renuncio sathane/ omni idola-
latrie/ omnibus prescijs magicis/ et false
fidei/ fiduciam meam confero/ non in ul-
lum totius mundi hominem / imo ne in
meipsum quidem / non in meam potestas-
tem/ eruditionem/ scienciam/ facultates/
probitatem/ et quicquid omnino est/ quod
habeo aut possideo.

Fiduciam nullam constituo in aliquā
creaturam/ siue in celo sit illa/ siue in ter-
ra/ fiduciam meam vnice pono in nudum/
inuisibilem/ incomprehensibilem/ vnicum
deum/ qui celū et terram condidit/ et so-
lus preest omnibus creaturis/ huic totum

me permitto. Rursum / non formido ad
omnem maliciam sathane / et sociorum su-
orum / quoniam deus meus superior est
his omnibus. Neq; vero minus credo in
deum / etiam si omnes homines me relin-
quant / aut persequantur.

Neq; rursus minus illi fidam / q; miser
et pauper sum / q; rudis et indoctus / quod
contemptus / q; inops rerum omnium.

Neque eo minus / q; peccator sum / nã
fides hec mea / longe omnia exuperat (sicut
necesse est et debet) quecumq; vel sunt
vel non sunt / peccata simul ac virtutes /
et breuiter omnia / ita vt pure et integre
in solo deo se figat hec fides mea / sicut me
primum Preceptum docet / et compellit
etiam.

Porro / ne signum quidem desidero ad
tentandum illum.

Constanter illi confido / si etiam differat /
et quandiu velit moreur / non illi ter-

minum statuo / non tempus / non modum /
non rationem / sed illius omnia permitto
voluntati / ingenua et nihil perplexa fide.

Siquidem omnipotens est / quid mihi
deesse potest / quod non prestare et facere
mihi ille possit ?

Siquidem conditor est celi et terre / et
dominus rerum omnium / quid mihi de-
traxerit aut nocuerit aliquid ? Quomodo
autem non omnia in meum usum et bonum
cedant / si is mihi fauet et vult bene / cui
hec omnia subsunt / et obediunt ?

Nunc si deus est / scit ipse / quid de me
statuerit / et quo pacto mihi fortunet om-
nia / quin etiam quod scit potest. Si pater
est / certum est / et velle eum / et libenter ex
animo.

De his cum non dubito / et me illi sic con-
fido / tum procul dubio illius filius sum /
illiusque seruus atque heres perpetuo / et per
inde ac credo / sic vsuueniet mihi.

Alter a pars Symboli.

**Et in Ihesum Christum
filium eius vnicū dominū
nostrū / qui cōceptus zc.**

Hoc est / nō solū credo / Jesum Christū
verum et vnicum dei filium esse / perpetua
et diuina natura atq; existentia ab eterno
et semper genitum / sed preterea illi sub
iecta esse omnia / eumq; dominum meum
et dominum omnium rerum etiam hu
mano modo constitutum esse / que ipse etia
am vna cum patre secundum diuinitatem
condiderit.

Credo / neminem in deum patrem crea
dere / aut venire ad patrem posse / neq; per
scientiam et eruditionem / neq; per opera
neq; sua ratione et ingenio / et quicquid
omnino vel nominari potest in celo aut
terra. Sed tantū in hoc et per hūc vnum
Jesum Christum filium illius vnicum /

hoc est/ per fidem in nomen et turpetium
Jesu Christi.

Credo indubitate et constanter / quod
in meum bonum conceptus est per spiritum
sanctum / citra omne humanum et
carnale opus / citra corporalem patrem
aut virile semen/ atq; hoc ideo / vt meam/
et eorum omnium qui in eum credunt /
peccato obnoxiam/ carnalem/ impuram/
damnatum conceptionem emundaret / et
spiritualem efficeret / motus suapte et li-
bera voluntate atq; omnipotentis patris.

Credo hunc mihi genitum esse ex in-
corrupta virgine Maria preter iacturam
illius carnalis et spiritualis virginitatis/
vt iuxta constitutionē paterne misericor-
die/ peccatis plenā et dānatissimā natiui-
tatem/ cum meam tum omnium fidelium
suorum benediceret et emundaret/ vt nos-
cere porro non posset.

Credo/ quod passionem et crucem pro

3

meis/atq; omnium in se credentium/peccatis pertulerit/ et per hoc omnes passiones et cruces benedixerit/ ita ut non modo non noceant posthac / sed etiam salubres sint / et valde meritoria.

Credo/eum mortuum et sepultum esse ad mortificandum et sepeliendum cuncta peccata mea / et omnium fidelium suorum. Deniq; corporalem mortem hoc pacto iugulatam esse / et plane inefficacem futuram ad nocendum/imo salubrem etiam atq; utilem factam.

Credo / eum ad infernum descendisse/ quo ipsum sathanam cum toto imperio suo/dolis et malitia subigeret / et captiuum duceret / mihi et omnibus credentibus / ut post hac diabolus mihi nocere nequiusquam possit / quodq; ab inferno me liberaret / quem etiam inefficacem mihi redderet ad nocendum/ imo qui posthac meritorius futurus esset.

Credo / quod tertio die resurrexerit a

mortuis / quo me / et fideles omnes in nouam vitam transferret / quodq; hoc facto me secum vna excitaret in gratiam et spiritum deinceps non peccandi / sed vt illi soli seruire possem / omni genere gratiarum et virtutum preeditus / vt sic illius mandata adimplerem.

Credo / q; in celum ascenderit / quodq; a patre imperium et honorem acceperit super omnes angelos et creaturas / quodq; iam sedeat ad dexteram dei / hoc est / q; rex sit et dominus super omnia dei bona in celo / inferno / ac terra / quocirca adiuuare possit me et credentes omnes in quibuscunq; aduersis contra omnes aduersarios et inimicos nostros.

Credo / q; inde reuersurus sit e celo die nouissimo ad iudicandum viuos / quos tum inuenerit / et mortuos qui defuncti sunt / quodq; omnes homines et angelos bonos et malos venire coget ante sedem

¶

Iudicij sui (quem videbunt corporaliter)
ad liberandum me cum omnibus fidelibus
a morte corporali / et omnibus malis et
vitijs / rursus ad puniendum eterno iudis
cio hostes et aduersarios suos / ita ut nos
liberemur ab eorum potestate perpetuo.

Tertia pars Symboli.

Credo in spiritum sanctum et uiuificantem.

Hoc est / Non hoc tantum credo / spiritum
sanctum verum deum esse cum patre
et filio / verum etiam quod in patre et ad patrem
per Christum / et huius vitam / passio-
nem / mortem / et quicquid omnino dis-
ctum est de Christo / venire nemo possit /
aut aliquid istorum consequi sine huius
spiritus opere. Quo quidem spiritu pater
et filius me simul ac omnes fideles tan-
gat / excitet / vocet / trahat / et per Christum
atque in Christo uiuificet / sanctum et spiri-
tualem efficiat / et sic ad patrem me per-

ducatur. Ipse enim est qui cum patre per
Christū / atq; in Christo omnia operatur
et viuificat.

Credo / q; in terra sit / quam late pas-
teat / vna tantum publica Christiana ec-
clesia / que non aliud sit quam congrega-
tio aut communio sanctorum / nempe ius-
torum et fidelium hominum in terra / atq;
q; eam per hunc sanctum spiritum confla-
tam et sustentatam / per hunc etiam regi
et augeri quotidie per sacramenta et ver-
bum dei.

Credo neminem vsquam seruari / qui in
ista communione inuentus non fuerit con-
cors et consentiens cum illa in eandem fi-
dem / in idem verbum / in idem sacramen-
tum / spem / et charitatem / quodq; nemo
Iudeorum aut Gentilium cum hac ser-
uari possit / nisi se cum illa concilet / cumq;
ea in gratiam redeat / seq; illi conformet /
per omnia.

Credo / q; in ista communione aut

B iij

scilicet in hunc

Christianismo omnia cōmunia sint / et facultates atq; bona cuiusq; / alterius propria esse / et nihil vsquam esse in priuato dominio constitutū / itaq; necessario subuenire mihi / ex mea parte stare et me confortare per omne tempus vite et mortis / omnes totius communionis istiusmodi orationes et opera.

Credo / q; in ista communionē aut res publica / nec vsquam alibi / remissio sit peccatorū / quodq; extra eam quamlibet multa et magna bona opera ad peccatorum remissionem nihil prorsus conducant / Rursus in eadem communionē nihil officiant et obstant remissioni peccatorum / quamlibet multa / magna / et frequentia peccata / Sed manere istam remissionem / ubicunq; et quam diu remanet peculiaris hec communio / cui etiam Christus dat clauēs / et dicit Matthei decimo octauo / Quicquid solueritis super terrā / erit solutum in celo / Similiter dicit soli Petro nomine et loco huius solius et vnus

ee communionis / Matthei . 16 . Quis
quid solueris super terram etc.

Credo / resurrectionem fore mortuo-
rum / in qua sanctus ille spiritus excitabit
omnem carnem / hoc est / omnes homines
secundum corpus et carnem / bonos / simul
ac malos / ita ut hec ipsa caro / que mor-
tua / sepulta / consumpta et vario modo
perdita fuerat / reuersura sit et victura.

Credo / post eam resurrectionem futu-
ram esse eternam sanctorum vitam / et
eternam peccatorum mortem.

De his omnibus nihil dubito / quin hec
omnia sigillatim mihi euentura sint a pa-
tre per filium Iesum Christum dominum
nostrum / cum sancto et in sancto spiritu /
id enim significat Amen / hoc est / Hec bo-
na fide et indubitato omnia sunt vera.

Benedictio mane dicenda.

In nomine patris et filij
B iij

et spiritus sancti Amen.

Dic Symbolum cum oratione
Dominica.

Cum si quid ex Biblijs aut Psalmis no-
uisti / illud in memoriam reuoca ad exer-
cendam et confirmandam tuam fidem /
contra omnes peccatorum et tentatio-
num insultus .

Benedictio mense.
Ex Psal. 145.

Quili omnium in te
sperant domine / et
tu das escam illorum in
tempore oportuno.
Aperis tu manum tuam /

et imple omne animal be
nedictione. Pater noster zc.

Oratio.

Domine deus pater ces
lestis / benedic nos et hec
dona / que de tua largitate
sumimus / per Christum
dominū nostrum Amen.

Gratiarum actio.

Confitemi do
mino quonia
bonus quoni
am in eternum
misericordia
eius. Qui dat escam om

Bv

ni carni Qui dat iumentis
escam ipsorum / et pullis
coruorum inuocantibus
eum. Non in fortitudine
equi voluntatē habebit /
neque in tibijs viri bene-
placitum erit ei. Beneplacitum est domino super ti-
mientes eum / et in eis qui
sperant super misericor-
dia eius. Pater noster etc.

Gratio.

Gratias agimus tibi do-
mine deus pater per Je-
sum Christum dominum

nostrum / pro vniuersis
beneficijs tuis. Qui vivis
et regnas in secula seculo-
rum Amen.

Benedictio sub Vesperam.

In nomine patris / et fi-
lij / et spiritus sancti Amen.

Ademor ero tui super
stratum meum / et in ma-
tutinis meditabor in te.

Quia fuisti adiutor meus
et in tegmine alarum tua-
rum exultabo. Psalmo. 63.

Et hic te oportet admoneri omnium
que per diem audieris et didiceris ex sacra
scriptura / atque tali cogitatione capessere

Deus misereatur nostri
et benedicat nobis / et ostē
dat nobis faciem suam
Ut cognoscatur in terra
via tua / et apud omnes gē
tes innotescat quod sal
ues. Celebrant te populi
deus / celebrant te omnes
populi. Letentur et glori
entur populi / quod recte
iudicas populos / et po
pulos in terra dirigis. Ce
lebrant te populi deus / ce
lebrant te omnes populi.
Terra fert fruges / bene

dicat nobis deus / deus
noster. Benedicat nobis
deus / et timeant eum om-
nes fines terre.

Oratio Dominica.

Prefatio et introductio ad petendum septem petitiones a deo / his verbis constat

**Pater noster qui es
in celo.**

Sensus verborum.

Omnipotens deus / postquam tu nos
incomparabili beuolentia et misericor-
dia non admisisti solum / sed etiam docuis-
sti / imo precepisti per unicum et charum
filium tuum dominum nostrum Iesum
Christum / vt frecti illius meritis / et patros

timio! / seipso mediatore / te nobis patrem
esse crederemus / et sic nominaremus etiã /
tametsi merito / et summo iure / seuerus
esse iudex poteras in nos peccatores / qui
toties et tam atrociter contra diuinã tuã
et optimam voluntatẽ egimus et offendi
mus. Da obsecro / per eandem beneuolen
tiam atq; misericordiam / in cor nostrum
intrepidam confidentiam paterni amoris
tui / et fac sentiamus gratum istum odorẽ
et suauitatem / quam cõciliat tutissima et
vere puerilis securitas / uti te hilari animo
patrem appellare / agnoscere / diligere / at
q; inuocare possimus in omnibus pericu
lis. Custodi nos / queso / ut filij tui perman
eamus / et non mereamur / te charissimũ
patrem nostrum / fieri nobis horrendum
iudicem aut inimicos nos / qui tui liberi
et heredes sumus.

Vis etiã non solum simpliciter te pa
trem / sed nostrũ te patrẽ cõmuni voce in
uocemus / et sic cõcordi oratione pro om

nibus rogemus. Quare tribue nobis concordem et fraternam dilectionem / ita ut nos simul omnes reuera fratres et sorores esse sentiamus / te vero ut nostrum communem ac propitium parentem oremus omnes / pro omnibus / recte / sicut filij pro se inuicem exorant patrem. Presta / ut nemo nostrum quod suum est querat / aut aliorum obliuiscatur apud te / sed abolito odio / inuidentia et discordia / sicut veros dei filios decet / mutuo amore nos inuicem amplectamur. Vnde fiat / ut iam non mi pater / sed noster pater / ex animo dicere possimus.

Cum autem non corporalis et terrenus sis pater / quem in terra videamus / sed sis in celo spiritualis noster pater / qui non moreris / neque incertus et dubius es / aut talis qui te ipsum iuuare non possis / sicut terrenus et corporalis pater / ex quo constat nobis / quam infinitis modis tu melior sis pater / ut qui etiam doces temporariam paternitatem / patriam / amicos /

opes / carnem et sanguinem propter te
contemni. Age o pater / da nobis vt et
nos tui celestes filij simus / doce nos cura-
re non aliud quam animarum et celestem
illam hereditatem / vt ne decipiant nos
temporalis patria et hereditates terrene /
que nos circumdant atq; impediunt / nosq;
terrenos et sui similes filios efficiant / vt
reuera et ex animo dicere possimus / O ces-
lestis pater noster / et nos vere celestes tui
liberi existamus.

Prima petitio.

Sanctificetur nomē tuū.

Sesus est / O deus omnipotens / cha-
rissime pater noster celestis / diuinum et
sanctum nomen tuū / iam nunc / hoc ipso
tempore / in hac valle miseriarum proha
pudor / tam multis modis prophanatur /
conuicijs et contumelijs misere afficitur /
interim id multis accomodatur in quib;
bus non est honor tuus / et eo tam multis

abutuntur ad peccata sua / que quidem
res tam vulgaris et frequens est / ut meri
to hec tam turpis vita / ignominia et in
honestas vocari possit sanctissimi tui no
minis / Proinde nos affice diuina tua gra
tia / ut vitare possimus ea omnia / que nō
promouent honorem et laudes sanctissi
mi tui nominis / Fac ut omnes res magis
ce / et false imprecationes quam celerr
ime aboleantur. Fac ut omnes adiuratio
nes / quibus sathan aut alie creature in
cantantur / desinant per hoc nomen tuū.

Fac / omnis falsa fides / qua vel tibi dis
fidimus / vel alijs plus satis fidimus / ocu
us extirpetur. Fac omnes hereses et fal
se doctrine / que speciem preterunt tui no
minis / subito euanescant. Fac / ut omnis
hypocrisis aut simulatio vel veritatis vel
iusticie vel sanctitatis nemini imponat.

Fac / ut nemo iuret per nomē tuum / men
tiatur aut fraudet. Custodi nos ab omni
spe falsa / que sub specie nominis tui se nos

C

bis offert. Custodi nos a spirituali superbia / vano honore mundane glorie et nominis. Da / vt in omnibus periculis et detrimento inuocare possimus sanctum hoc nomen tuum. Da / vt in angustia conscientie / et mortis instantia non obliuiscamur nominis tui. Da / vt in nostris bonis verbis atq; operibus / te solum laudemus et magnificiamus / non nobis inde nomen aliquod / aut honorem queramus aut vindicemus / sed tibi soli / cuius vnus sunt omnia. Custodi nos a damnatissimo vitio ingratitude. Fac / vt nostra vita bonisq; operibus alij omnes excitentur / rursus / vt illi omnes non nos / sed solum nomen tuum venerentur ac laudent. Fac / vt in nostris malis operibus aut vitijs / nemo scandalizetur / ad dehonestandum nomen tuum / aut remittendum tuas laudes. Custodi nos / ne quicquam concupiscamus / vel temporalium rerum vel eternarum / quod non in honorem atq; laudem tui nominis cedat / q; si huiusmodi aliquid petis

erimus / uti nostram stultitiam non exau-
dias. Fac / talis sit vita nostra / ut inuenias
mur reuera tui filij esse / ne paternum nos-
men tuum frustra aut falso in nobis ap-
pelletur. Ad istam orationis partem
proprie attinent omnes Psalmi et oratio-
nes / quibus laudamus / veneramur / ca-
nimus / gratias agimus deo / et breuiter
totum Alleluia.

Secunda Petitio.

Adueniat regnum tuum.

Sensus / Misera hec vita / regnum est
omnium peccatorum et malorum / cuius
dominus est malus spiritus / omnium ma-
litiarum et peccatorum author et capita-
lis nequam / At tuum regnum / regnū est
omnium gratiarum et virtutum / cuius
dominus est dilectissimus filius tuus Je-
sus Christus / omnium gratiarum et vir-
tutum caput et initium. Quare adiuua
nos charissime pater / et redi nobiscum in

Cij

gratiam. Da nobis ante omnia / veram esse
constantem fidem in Christo / spem in tres-
pidam in misericordiam tuam contra omnes
infirmittates peccatricis nostre conscien-
cie / amorem syncerum erga te simul ac
omnes homines. Custodi nos ab infidelis-
tate / a desperatione / a rancore / qui nos
tandem perdat. Fac nos evitare sordidum
affectum libidinis / da amorem ad virgini-
tatem et quancunq; munditiam. Libera
nos a dissensionibus / a bellis / a discordia
et lite. Fac aduenire possint virtutes re-
gni tui. Pacem / concordiam / et tranquilla-
tatem presta nobis / vt non ira aut alia
queuis amaritudo in nobis summi habeat
regnum / quin potius per gratiam tuam
regnet in nobis / simplex illa suauitas et
fraterna fides atq; cuiuscunq; generis amicitia
/ comitas / benignitas / mansuetudo /
Presta nobis / vt ne inordinata perturbatio
et animi egritudo in nobis locum ob-
tineat / sed aduenire facias gaudium et ob-
lectamentum in tua gratia et misericordia

dia / Et in summa / vt omne peccatum a
nobis auertatur / nosq; gratiarum tuarū /
atq; omnium virtutum / et bonorum ope
rum tuorum pleni / fiamus regnum tuū /
Vt totum cor nostrum / animus et sensus
vna cum omnibus viribus / tam interiori
bus quam exterioribus / patiantur se per
te solum regi / ad seruiendū tibi / tuis pre
ceptis / et voluntati tue / non autem sibi
ipsis aut carni / mundo vel diabolo. Fac
vt regnum illud tuū auspiciatum et cep
tum / in nobis augeatur / quotidie proficiat
at et crescat / ne obruat nos dolosa malitia
aut segnitia ad bonum / ne rursus auer
tamur et recidamus / Sed da nobis firmū
propositum et vires / non solum incipien
di bonam vitam / quin potius audacter in
ea progrediēdi et perficiēdi / Sicut Pro
pheta ait / Illumina oculos meos / ne ob
dormiam / aut lassus fiam in semel cepta
bona vita / atq; ita me hostis denuo in su
am potestatem redigat. Fac / vt ita pers

Cij

seueremus / utq; venturum regnum tuū /
hoc per te iam ceptum regnum concludat
et perficiat. Libera nos ex hac pericu-
losa et peccatrici vita. Fac / nos alteram
illam vitam exoptare / et odisse hanc pres-
entem. Da nobis ne mortem formidea-
mus / sed optemus magis. Auerte a nobis
amorem et studium huius vite / ut sic re-
gnum tuum in nobis omni modo perfici
queat. Huius orationis sunt omnes
Psalmi / versus et petitiones / in quibus
gratia et virtus a deo efflagitatur.

Tertia Petitio.

**Fiat voluntas tua / sicut
in celo et in terra.**

Nostra quidem voluntas / si cum tua
conferatur / nunquam potest esse bona /
sed semper mala. Tua autē voluntas sem-
per est optima / precipue et summe ad-
amanda et expetenda. Quare nostri mis-
serere O charissime pater / nec quicquam

admisericis pro nostra voluntate euenire.
Da nobis / et doce nos veram et solidam
patientiam / cum nostra voluntas fran-
gitur atq; impeditur. Da nobis / vt cum
aliquis loqnatur / taceat / faciat / omittat
contrarium nostre voluntati / ne ob id
irascamur et indignemur / neue maledica-
mus / ne quid conqueramur / ne clamemus
et tumultuemur / neue etiam iudicemus /
aut damnemus / imo ne defendamus quis-
dem nos ipsos. Fac / vt nostris aduersa-
rijs atq; ijs / qui impediunt nostram vo-
luntatem / humiliter cedamus / nostramq;
voluntatem sic omittamus / vt etiam eos
laudemus / benedicamus / et faciamus
eis veluti ijs qui tuam diuinam atq; opti-
mam voluntatem contra nostram perfici-
ant. Affice nos tua gratia / vt morbos
omnes / paupertatem / contemptum / af-
flictionem / crucem et aduersitates spon-
te feramus / agnoscentes eam esse volun-
tatem tuam / vt crucies nostram. Da nos
bis / vt iniuriam etiam libenter feramus.

C iiii

Cohibe nos a vindicta. Fac / ne malum
malo rependamus / neq; vim vi propul-
semus / quin potius / vt in huiusmodi tua
voluntate / que omnia ista nobis adducit /
oblectemur / te laudemus et gratiam tibi
habeamus. Fac / ne diabolo aut malis
hominibus adscribamus / cum aduersi alia
quid nobis obueniat / sed vt hec omnia
attribuamus diuine tue voluntati / que
omnia illa sic ordinat / vt nostra voluntas
impediatur / et augeatur beatitudo in re-
gno tuo. Da nobis / vt sponte et hilares
mori possimus / mortemq; pro tua volun-
tate libenter acceptemus / ne per intol-
lerantiam et timorem tibi inobedientes
fiamus. Fac / vt omnia membra nostra /
oculi / lingua / cor / manus / pedes / non
permittantur suis desiderijs / neue nos il-
lorum voluntati vnquam subdamur / sed
in tua voluntate capti et incarcerati / fran-
gamur. Custodi nos ab omni malo / pres-
tigiosa / pernicaci / indurata / pertinaci /
morosa inuictaq; voluntate. Da nobis res

etiam obedientiam / perfectam atq; liberā
mentem / in omnibus rebus spiritualibus /
mundanis / eternis et transitorijs. Custodi
nos ab illo teterrimo vitio obloquentie /
infamationis / delationis / et a temerarijs
iuditijs / ne quenquam damnemus / neue
quid vsquam vitio vertamus. O maxis
mū illud malum / plagamq; grauissimam
huiusmodi linguarū / longe a nobis auer
te / Imo doce nos / vt si quid ab alijs vis
deamus vel audiamus reprehensione dis
gnum / et quod nobis displiceat / hoc tace
amus et tegamus / atq; tibi soli conuera
mur deferentes id et committentes volū
tati tue / atq; ita ex animo condonemus
omnibus debitoribus nostris / quorum
vicem etiam condoleamus. Doce nos / vt
intelligamus neminem nobis nocere poss
se / nisi se prius multo maiori damno affis
ciat in conspectu tuo / quo fiat vt mouea
mur misericordia erga eum / magis quam
ad iram prouocemur / vehementius de

Cv

plorantes illum / quam de vindicta cogi-
tantes. Da nobis / ne letemur in istorum
aduersis / qui nostre voluntati restiterunt /
aut nos leserunt / aut quocūq; tandem mo-
do displicet nobis illorum vita / Similiter
ne tristemur / cum bene cedit illis.

ps Huic adhiberi possunt omnes Psalmi /
versiculi aut orationes / contra peccata et
inimicos nos orare docentes.

Quarta Petitio.

**Panem nostrum quoti-
dianum da nobis hodie.**

Sensus et interpretatio verborū. Pa-
nis / est dominus noster Jesus Christus /
qui animam cibatur et consolatur. O igitur
celestis pater / confer hanc gratiā nobis /
vt Christi vita / verba / opera et passiones
cū nobis / tū toti orbi predicentur / cognos-
cantur et retineantur. Da / vt illius ver-
ba / opera et totam vitam pro efficaci ex-
emplo et speculo omnium virtutum has

beamus. Da / vt in passionibus et aduersitatibus nostris / per passionē et crucem eius nos ipsos cōfortare et consolari possimus. Da / vt nos nostram mortem / per illius mortem firma fide superare possimus / atq; ita intrepidus optimū hunc ducem in aliam vsq; vitā concomitari. Presta hanc gratiam / vt omnes qui predicāt / utiliter et beate predicent verbum tuum / et Christum Jesum per totum orbem. Deinde / vt omnes qui predicari audiunt verbum tuum / Christum discant / et inde se emendent / in meliusq; proficiant. Quin hoc quoq; clemēter prestare velis / vt omnes alie doctrine / in quibus Christus non discitur / e tua sancta ecclesia propulsentur. Misere omnium episcoporum / presbyterorum / eorumq; omnium / quos consecratos vocant / quin et omnium presectorum / vt illuminētur gratia tua ad recte docendum et ducendum verbis et exemplo vite. Custodi omnes fide imbeciles

les / ne scandalizentur ab hoc pessimo ex-
emplo prefectorum. Custodi nos ab he-
reticis et scismaticis doctrinis / quo possi-
mus concordēs atq; vni esse / cum vtimur
vno pane quotidiano / hoc est / vna quoti-
diana doctrina et verbo Christi. Doce
nos per tuam gratiam / Christi passionem
vere / et vt debet / cogitare / animo com-
prehendere / atq; feliciter cum nostra vita
coniungere / feliciter eam in nostram vi-
tam adumbrare. Sac / ne spoliemur san-
cti et veri corporis Christi in extremis vi-
te nostre. Sac / omnes presbyteri venera-
bile sacramentum digne et feliciter in bo-
num totius Christianitatis tractent et
vtantur. Sac / vt nos atq; omnes Christia-
ni / sanctissimum hoc sacramentum oportu-
tuno tempore / non sine gratia et feliciter
vsurpemus. In summa / da nobis panem
nostrum quotidianum / vt Christus in nos
bis / et nos in Christo perpetuo maneamus /
et digne hoc nomen geramus / cum
ab illo Christiani nuncupamur.

75

Huius orationis sunt omnis generis orationes et Psalmi / quibus rogamus pro nostris prefectis / maxime autem quibus contra falsos doctores / contra Iudeos / contra hereticos / atq; omnes alios errantes homines / Nec non quibus supplicamus pro afflictis / turbatis et consolatione destitutis hominibus.

Quinta Petitio.

Remitte nobis debita nostra / sicut et nos remittimus nostris debitoribus.

Sententia verborum / Habet ista oratio conditionem annexam et signum quoddam / videlicet / uti prius nos condonemus nostris debitoribus / quod ubi factum est / tum demum dicere poterimus / remitte nobis debita nostra. Ante etiam in tertia petitione hoc petatum est / ut fiat voluntas dei / qui vult / ut omnia patienter

toleremus / nec malum malo pensamus /
neq; etiam vindictam queramus / quin bo-
na pro malis reddamus / exemplo patris
nostri in celo / qui solem suū oriri facit su-
per bonos et malos / et pluuiā mittit sup
gratos et ingratos. Hoc est quod roga-
mus / O pater / consolare nostras conscis-
entias et nunc et in mortis die / que quidē
conscientia a cōspectis peccatis / tuoq; iu-
ditio horrendo nūc stupefcit / et tum quo-
q; stupefcet. Da pacem tuam nostris cor-
dibus / vt cum gaudio iudicium tuū ex-
pectare possimus. Ne intres nobiscum in
iudiciū tuū stricto iure / ab hac enim acris-
monia nemo innocens et iustus inuentus
fuerit. Doce nos charissime pater / nō in-
niti et cōsolari nostris bonis operibus aut
meritis / sed sole tue infinite et incompara-
bili misericordie plane et constanter nos
dedere et permittere. Rursus / fac / ne des-
peremus ob hanc fontem et peccatricem
vitam nostram / sed vt misericordiam tu-
am ampliorem et fortiorem estimemus /

quam vitam nostram utcumq; habitam.
Subueni omnium hominum consciencijs/
qui in mortis agone / aut alia huiusmodi
tentatione desperationis correpti sunt.
Nominatim autē illi. *V.* aut alteri. *V.*
Remittito et illis et nobis omnibus des
bita nostra / consolare eos atq; in gratiam
recipe. Da nobis bonitatē tuam pro nos
tra malitia / sicut tu nobis precepisti ut
faceremus. Compesce autem horrendum
delatorem / accusatorem / et ampliorem
peccatorum nostrorum diabolum / nūc et
in mortis puncto / deniq; in qualibet an
gustia consciencie / siquidem nos quoq; vis
tamus / ne per nostras delationes gravio
ra videantur hominum peccata.

Ne nos iudices iuxta accusationes dia
boli / nostreq; miserrime consciencie / Ne
ue exaudias vocem aduersariorum atq;
inimicorum nostrorū / qui nos die noctuq;
apud te accusant / sicut nos quoq; audire
non volumus eos / qui alios deserūt et ac
cusant. Aufer a nobis grauissimā molem

omnium peccatorum et consciencie / ita ut
facili atq; leta confidentia tue miseratio-
nis ex toto et imo corde affecti / viuere /
mori / pati / et quecumq; etiam ferre possit

Ad istam petitionem accomo- / mus.
Dari possunt omnes Psalmi et preces / que
pro peccatis / dei misericordiam inuocant.

Sexta Petitio.

**Et ne inducas nos in ten-
tationem.**

Sensus / Trifarijs tentationibus aut
solicitationibus impetimur / carne / mundo /
diabolo / Proinde te noster charissime pa-
ter obsecramus / affice nos tua gratia / ut
carnis desyderia coercere possimus. Fac
resistere et repugnare possimus illius ni-
mio cibo / potu / somno / torpore / otio. Fac
ut eam ieiunio / temperato victu / vestitu /
cubitu quiete / vigilijs et laboribus in ser-
uitutem redigamus / ut expedita et apta
sit ad bona opera. Fac ut illius malos as-

fectus ad libidinem/ omnemq; illius conu-
cupiscentiam et irritamenta possimus cū
Christo in crucem figere et mortificare/
ne ullis istius tentationibus cōsentiamus
et obsequamur. **Fac** / si quando elegans
tem et formosum hominem intueamur/
aut alias quascunq; venustas imagines et
creaturas/ ne nobis sint tentationis cau-
sa/ sed vt potius inde occasionem sumas-
mus amande pudicitie / et te laudandi in
creaturis tuis. **Fac** / vt cum marcidum
aliquid audimus / aut quid suauē senti-
mus / ne queramus in eo oblectationem/
sed laudem et gloriam tuam. Custodi nos
a maximo hoc vitio auaritie/ et desyderio-
rum ad mundanas opes. **Da** nobis / ne
potestatem et honores mundi huius que-
ramus/ aut consentiamus in eiusmodi ap-
petitus. Custodi nos / ne nos perfidia hui-
us mundi/ et ementitus splendor et irris-
tamēta eiusdem permoueant ad obsequē-
dum ei. Custodi nos / ne per mala et mis-

D

serias infidi / ad impatientiam vindictam /
iram / aut ad alia quecumque vitia pertra-
hamur. Da nobis / vt mundi mendacia /
fucos / fraudes / promissa / et perfidiam
aspernamur / et in summa / omnibus illius
bonis et malis renunciemus / sicut in bap-
tismo polliciti sumus / utque persistamus
in hoc proposito / quotidie magis atque ma-
gis proficientes. Custodi nos a suggestio-
nibus sathane / ne consentiamus in super-
biam / qua nobis ipsis placeamus et con-
temnamus alios / ob diuitias / genus / pos-
testatem / scienciam / eruditionem formam /
aut alia tua quecumque dona et bona. Cu-
stodi nos / ne incidamus in vitium odij et
inuidentie / quacumque etiam causa ad hec
incitemur. Custodi nos / ne obsequamur
tentationi de fide / aut desperatione / nunc
et in mortis puncto. Commendatos habe
celestis atque optime pater eos / qui contra
tam arduam et multiplicem tentationem
pugnant et laborant / conforta eos qui
iam stant / erige eos qui lapsi sunt et iacent /

Breniter / velis nos omnes afficere gra-
tia tua / vt in hac misera et periculosa vi-
ta / que circumdata est tot hostibus contis-
nuis et nūquam quiescentibus / firma et
strenua fide cōstanter pugnemus / et eter-
nam coronam assequamur.

Septima Petitio.

Sed libera nos a malo.

Sensus / Orat ista oratio pro omni-
bus malis et pene et vindicte / sicut sancta
ecclesia facit in Litanijis. **R**ipe nos **O** pa-
ter a tua sempiterna ira / et infernalibus
tormentis. **L**ibera nos a tuo stricto iudis-
tio / in morte et extremo iudicij die. **L**iber-
ra nos a subitanea et improuisa morte.

Custodi nos a vi aque et ignis / a fulmine
et grandine. **C**ustodi nos a fame et caris-
tate. **C**ustodi nos a bellis et homicidijs.
Custodi nos a grauissimis plagis tuis /
pestilentia / morbo Francico / atq; alijs
huiuscemodi infirmitatibus. **C**ustodi nos

Dij

ad omnibus malis et angustijs corporis/
sic tamē/ vt in his omnibus sit gloria nos-
trinis tui/ et augmentum regni tui et pre-
seruatio diuine voluntatis tue.

Amen.

Sac deus / vt iste omnes orationes a
nobis indubie impetrentur / nec sine/ vt
quicquam dissidamus / quin per hec omnia
exaudiendi/ imo iam exauditi simus/
sintq; hec omnia certa et indubitata. Sic
nos leto animo Amen dicimus/ hoc est /
ratum/ firmum/ verum/ et certum.

De Confessione.

Velicam cōfessionem nos
his necessariā / tota scrip-
tura ob oculos nobis
ponit/ quam deus a nos-
tris requirit/ sine qua sal-
uari non possumus/ Atq;
q; hec Confessio fluit ex
fide/ vt toto corde confiteamur perpetuo

nos esse dānatos / et omnia opera nostra
quantūvis bona et spetiosa / esse abomis
nanda peccata coram deo / Et q̄ ex sola
dei gratia et misericordia in Christo ostē
sa saluemur / De hac confessione loquitur
David Psal. 32. Dixi confitebor aduer
sum me iniusticiam meam domino / et tu
remisisti impietatem peccati mei / Item /
Psalmo. 51. Quoniā iniquitatem meam
ego cognosco / et peccatum meum contra
me est semper / Tibi soli peccaui et malum
coram te feci / vt iustificeris in sermonis
bus tuis / et vincas cum iudicaris. Et cis
tra hanc confessionē / peccatum non con
donatur / Et rursus non potest non con
donari huic confessioni / Sicut .1. Joan.
.1. dicitur. Si dixerimus quoniā peccatū
tū non habemus / nos ipsos seducimus / et
veritas in nobis nō est / Si cōfiteamur pec
cata nostra fidelis est et iustus / vt remit
tat nobis peccata. Atq; hec confessio per
totam hominis vitā durare debet / Sicut

D iij

quotidie oramus in oratione Dominica/
Dimitte nobis debita nostra / sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris.

Preter hanc confessionem
est adhuc alia / qua priuatim reconcilia-
mus fratres / De qua est Matth. 5. Cap.
Si offers munus tuum ad altare / et ibi re-
cordatus fueris / quod frater tuus habet aliquid
aduersum te / relinque ibi munus tuum
ante altare / et vade prius reconcilia-
re fratri tuo / et tunc veniens offer munus
tuum. Item Jacobi Ult. Confitemini
alter alteri peccata / hoc est / alter alterum
deprecetur offensam. Et hec confessio
quam sit charitatis quemadmodum prima fidei
dei / etiam est necessaria / Non enim remittet
nobis deus nisi et nos remittamus fra-
tribus / Matth. 6. Si remiseritis hominibus
peccata eorum / remittet et vobis
pater celestis delicta vestra / Si autem non
remiseritis hominibus / nec pater vester
remittet vobis peccata vestra.

Tertio est confessio illa au-
ricularis / conscientiarū carnificina / quam
Papa precepit nullo iure. **Eam quondā**
fuisse talem constat / Quorum consciencie
angebantur / quēadmodum fit / lege reue-
lato peccato / sanctos et peritos rerū spi-
ritualium consulebant / et ab illis absolue-
bantur / quod nec hodie improbandum
est / Sunt enim perpetuo infirme cōscien-
cie / verbo dei confirmāde et cōsolande 2^c.
Reliqua lege / vel in Locis communibus
Philippi / vel in libello D. Martini / de
Confessione.

Omniem vite nostre curam / deo
relinquendā. Ex Mat. 6. Cap.

Ne sitis solliciti vitæ ve-
stre / quid esuri sitis / aut bibituri / neq; cor-
pori vestro / quibus indumentis vsuri.
Nonne anima pluris est / quam cibus / et
corpus pluris quam indumentum ? Verē
tite oculos ad volatilia celi / quia non ses

D iij

runt neq; metunt / neq; conuehunt in hora
rea / et pater vester celestis alit illa. Non
ne vos longe precellitis illa ?

Quis autem ex vobis sollicite cogitans
do / potest addere ad staturam suam cubi
tum vnum ? ac de indumento quid solli
citi estis ? Cognoscite lilia agri / quomo
do crescant. Non laborāt / neq; nent. At
tamen (dico vobis) ne Solomonē qui
dem in vniuersa gloria sua / sic amictum
fuisse vt vnum ex his. Quod si gramen
agri / quod hodie cum sit / cras in clibanū
mittitur / deus sic vestit / an nō multo ma
gis vobis id faciet ? ¶ parum fidentes.

Ne sitis igitur solliciti dicentes. Quid
edemus aut quid bibemus / aut quibus o
periemur ? Nā omnia ista gentes exqui
runt. Nouit enim pater vester celestis /
quod opus habeatis his omnibus. Quin
potius querite primum regnum dei / et
iusticiam eius / et hec omnia adiicientur
vobis. Ne sitis igitur solliciti in crastinū.

Nam crastinus dies curam habebit sui ipsius. Sufficit sua diei afflictio.

Discant pueri / nihil se promoturos
in literis / et infelicem omnem
vite cursum fore / nisi deus fortunet /
Ideoque a deo petant / ut
ipsorum studiis faueat et
adspiret. Monet
hoc psal. 127.

Nisi dominus
aedificauerit
domum / frustra
laborat /
quisquis eam
aedificat. Nisi dominus
custodierit civitatem / frustra
vigilat quisquis eam

D v.

custodit. Frustra est / ma-
ne surgere priusquam il-
luxit / et sero cubitum ire /
et magna cū molestia pa-
nem edere. Sed quietem
dat deus ijs quos diligit.
Ecce filij / hereditas a do-
mino sunt / et proles mu-
nus illius. Velut sagittae
in valida manu sunt / ita
sunt et hi iuvenes. Foelix
est / qui pharetrā suam ta-
libus implevit / non con-
fundetur quoties in por-
tares erit cum hostibus.

Psalmus. 122.

Ad te leuaui ocu-
los meos / qui
habitas in ce-
lis. Ecce sicut
oculi seruorū /
ad manus dominorū su-
orum. Sicut oculi ancil-
le / ad manus domine sue /
ita oculi nostri ad domi-
num deum nostrum / do-
nec misereatur nostri.
Misereere nostri domine /
misereere nostri / quia mult-
tum repleti sumus despe-

ctione. Multum repleta
est anima nostra oppro-
briū abundantibus et de-
spectio superbis.

Psalmus. 128.

Beati omnes qui timent
dominum / qui ambulant
in vijs eius. Labores ma-
num tuarum quia man-
ducabis / beatus es et be-
ne tibi erit. Vxor tua sicut
vitis abundans / in lateri-
bus domus tue. Filij tui
sicut nouelle plante oliua-
rū / in circuitu mense tue.
Ecce sic benedicetur ho-

mo / qui timet dominum.
Benedicat tibi dominus
ex Sion / et videas bona
Hierusalem omnibus di-
ebus vite tue. Et videas
filios filiorū tuorum / pa-
cem super Israel.

Cifrae.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80

81 82 83 84 85 86 87 88 89 90
 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100.
 200 300 400 et̄c. 1000

Numerus.

i	ij	iiij	iiii	v	vi	vii	viii	ix	x
xi	xij	xiiij	xiiii	xv	xvi				
xvii	xviii	xix	xx.	xxi	xxii				
xxiiij	xxiiii	xxv	xxvi	xxvii	xxviii				
xxix	xxx.	xxxi	xxxii	xxxiiij	xxxiiii				
xxxv	xxxvi	xxxvii	xxxviii	xxxix	xl.				
xli	xliij	xliiij	xliiiii	xlv	xlvi				
xlvii	xlviii	lix	l.	li	liij				
liiij	liiiii	lv	lvi	lvii	lviii				
lix	lx.	lxi	lxii	lxiiij	lxiiii				
lxv	lxvi	lxvij	lxviii	lxix	lxx.				
lxxi	lxxii	lxxiiij	lxxiiii	lxxv	lxxvi				
lxxvii	lxxviii	lxxix	lxxx.	lxxxi					
lxxxii	lxxxiiij	lxxxiiii	lxxxv						

lxxxvi lxxxvii lxxxviii lxxxix
xc. xci xcii xciii xciiii xc
xcvi xcviij xcviij xcix C. D. M.

Impressum Wittenbergae
per Georgium Rhaw
An. etc. 1525.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Alienum est omni quicquid optando evenit
 Ab altero expectes: alteri quod feceris
 Amicus vereri que scit: scit tunc appropi
 Auxilia humilia firma consensu facit
 Amorem autem arbitrio sentitur non ponitur
 Aut amat aut odit mulier: nichil est certu
 Ad testem ptem strenua suspitio debetur
 Amens parente si equus est aliter feras
 Aspiciere oportet quod possis perdere
 Amici vitia si feris: facis tua
 Alena omni ingenio: acerba est seruitu
 Absentem ledit qui tunc ebrio loquat
 Amans iraque multa constituit sibi
 Amans ipse miseris causa est sui: amans
 Amans quid cupit scit: quod sapiat non videt. amans
 Amans quod suspitatur vigilans: somniat
 Ad calamitate quilibet rursus valet
 Amorem extorqueri non potest: sed elabi pot
 Ab amante lacrimis redimatur iracundia
 A parte tunc est mala mulier: tunc demum bona
 Amorem facile capias ubi non sis idem

Amare et sapere vix a deo creditur
Avaro nisi tu moritur nihil recte facit
Astrite cunctis diuis relantur etas indicatur
Avarus dano potius q̄ sapiens dolet
Avaro quid mali optes. nisi ut vivat diu
Auro dolenti nihil oportet credere
Alienū nobis. nostrum plus alijs placet
Amare inimicū furctus est: cūm seni.
Amis cū ludit: morti delicias facit
Amoris vulnus idem qui sanat facit
Ad proutendū sperat cito qui iudicat
Amicos res optis parat: aduersus probant
Aleator quanto in arte est: tanto est usior
Amor otioso causa sollicitudinū est
Abbereare a fortuna tua nō potes. obsidet te
A quocūq; descenderis iugo apparatus sequitur
Acerzia virtus est: q̄ vltia necessitas extulit
Agat princeps cura nō tū salutis: sed honeste civitatis
Adiutibus causis prestare p̄inceps solet: si aut
se vindicat aut alium
Bis est gratū qd opus est: si vltro offeras
Bonarū rerū q̄suetudo pessima est

Benefitium qui dare nescit. Iuste petit
Bonum est fugienda aspiciere in alieno malo
Benefitium accipere. libertatem vendere est
Bona nemini hora est. ut non alicui sit mala
Bis enim est mori. alterius arbitrio mori
Beneficia plura recipit. qui scit reddere
Bis peccatis tui peccanti obsequium accommodas
Bonus animus lesus. gravibus multo irascitur
Bona mors est hoc. vite que extinguit mala
Benefitium dando accipit. qui digno dedit
Blanditia non imperio fit dulcis verus
Bonus quicquid erranti obsequium accommodat
Benefitium qui se dedisse dicit. petit
Benivoli quictio animi maxima est cognatio
Benefitium sepe dare. docere est reddere
Bonitatis verba imitari maior malitia est
Bona opinio hoc tutior precaria est: bonum quod est
bonum quod supprimitur nequaquam extinguitur bis!
Bis vincit. qui se se vincit in victoria
Benevolum est dandi causam cogitat
Bis interimitur qui suis armis perit
Bene dormit qui non sentit quia male dormiat
Bonorum curus est officiosus miser
Bona fama in tenebris proprii splendore obtinet
Bene cogitata si procedunt. non occidunt

6
tri/

Dene perdit inimos, iudici tū dat nocens
Horis nocet: qui malis parat.
Bonus iudex est: qui nonit dispicere qd dandum est q̄rens
Bonus iustitie proxijs modus est severitas
Beneficium est eo carere: qd inuito possideas
Beneficium est sp reddere bonitatis verba
Bonum est reddere bonitatis verba
Bonum est reddere bona verba etia inimicis
Bona que veniunt nisi sustineantur cadunt ut opprimat
Bona imperante aitia est pericula
Bonum ad vitium: cito moritur iracundia
Brens meus ipa est memoria iracundis bona imprudens
bo imprudens est quis periculum vindicat
Bona comparat presidia misericordia
Beneficium dignis ubi des: omnes obligas
Conferua vitia sermo nisi reprehendimus
Cruelis in se adversa obligatio
Cauendi nulla est dimittenda occasio
Cui sp dederis: ubi mors rapere imperas
Cruellem medicum intemperans facit exor
Cuius morte amici expectant: vitam oderunt
Cui inimico venio gratia cito redit
Cicinis venit periculum cum genuitur
Casta ad viri matrona parendo imperat

Cito ignominia fit superbi gloria
Consilio melius vincitur qua iracundia //
Cuius dolori remedium est patientia
Cum vitia profunt perit qui recte facit
Contumelia nec fortis potest: nec dignus pati
Conscientia amici nullis ducit lingua preceptis
Potentius est lenis quam stultitia perit
Fomes facinus in via pro vehiculo est
Fito improborum leta ad perniciem cadunt
Frustrum relinquit vite: qui morte appetit
Flenctia in quamvis domum venerit: felix ea
tranquillamque prestabit
Flenctia est temperata et in potestate relincenti
Flenctia est lenitas superioris: adversus inferioris
Consuetudo peccandi: multitudinem facit peccatum

Discipulus est prioris posterior dies
Danare est oburgare cum auxilio opus est
Dum appazandum est bellum ut vincas celerius
Dixeris maledicta: cum ingratis hominibus dixeris
De inimico non loquaris malum: si cogites
Deliberare utilia: mora est tutissima
Dolor decrescit: ubi quo cessat non habet
Dediscere flere femina est mendacium

Discordia fit charior concordia
Deliberandum est diu quicquid statuendum est semel
Difficilem habere oportet animum ad circumstantia
Diu est vita grata. mortis conditio est optima
Damm appellandum est cui mala fama laetatur
Ducis in consilio posita est virtus militum
Dies quod donat tunc cito captum venit
Dimissum quod resatur non adiungit
Difficilius est moderari ubi dolori debetur ultio: quam
ubi exemplo ¶

Etiam innocentes cogit inueniri dolor
Etiam peccato recte prestatur fides
Etiam celeritatis in desiderio mora est
Ex vitio alterius sapiens sum emendat
Et deest et superat miseris cogitatio
Etiam obliuisci quod scis interdum expedit
Ex hominum questu facta est fortuna dea
Effugere cupiditate regnum est inuenire
Exuli ubi nunquam domus est sua sepulchrum est. fons mortis
Et qui fatent odium inimici
Expetere letum et non dare ratio docet
Exillum pati: est patris se deprecari
Etiam capillus unus habet umbra sua

Qui qua miserum est fieri. metuendo semper
Etia hosti est equus qui habet in consilio fidem
Excelsis malis facilis casus nocet
Errat si quis existat tutum diu esse regem
seua Ex leua animadversionis nulla regi gloria est
Evadere possunt pusilla mala et verba dare magis obvia
Excusationis querere vitium est: omnia ad deum relinquere
Strenuosa nota accipitibus qua dantibus prodest
Ex spe premij: solatum fit laboris

Fidem qui perdit: se seruat in reliquum
Fortuna cui blanditur. captatum venit
Fortuna citius reperitur: quam retineas
Formosa facies uncta quicquidatio est
Frustra rogatur. qui misereri non potest
Fortuna unde aliquid fregit. casus est
Fraus est accipere quod non possis reddere
Fortuna nihil quod fouet. stultum facit
Fatetur facinus is: qui iudicium fugit
Felix improbitas. optimorum est calamitas
Feras. non culpas. quod dimitti non potest

futura pugnat: nec se superare sinat
furor sit: lesa sepe patitur
facta cito ad naturam suam redeunt
fidem qui perdit nichil potest ultra perdes
facilitas animi ad perem stultitiam rapit
fides unanimum vnde abijt unumq; redit
fidem nemo unquam perdit: nisi qui non habet
fortuna obesse nulli contenta est semel
fulmine est: ubi in potestate vacundia habitat
frustra tu ad senectute ventu est repetis adolescentiam
falsum maledictum. malivolus mendacium est
femina natura regere: desperare odium est
feras difficilia. ut facilia leuibus feras
fortuna meminisse plus: quam consilium valet
fortuna vitrea est: que tu tu splendet frangitur
feras quod ledit: ut quod prodest perferas
facit patrem fortuna que nemo videt
faciliter peruenit ignoscitur. pertinaciter seruidantibus
frequens vindicta. paucorum odium reprimit: omni veritat

¶

Gravis preiudicium est: quod iudicium non habet
Gravissima est ubi homo vacundia
Gravis animi pena est: que post factum periret

Gravis animus dubia non habet sententiam
Gravis est malum os quod sub aspectu latet
Graviter nocet quodcumque inexpectatum accidit
Gravior est divitiis: qui latet in pectore
Gravissimum est in peccatis consuetudinis
Gravis tunc est in dicto est leniter nocet
Gravis a magnis ad maiora fit

H
Heu qua difficile est glorie custodia
Homo extra corpus sui est cui insistent heu
heu qui timidus qui se mori tutum putat. homo
heu qui in bonis calamitoso est miseris

meminit sui
Honestas turpitudine est mori pro bona causa
Habet in adversis auxilia: qui quodam in sedis
Heu qua miserum est discere servare: ubi sis dote domia
Heu qui miser est fieri in mundo senem
Heu qui miser est ab illo ledi: de quo non possis queri
Hominis experiri multa paupertas iubet
Heu dolor qui miser est: qui in tristis voce non habet
Heu qui pericula vitare non videndo diu
Habet sui venenum blanda oratio

Homio totiens inuoluitur quotiens amittit suos
Homio sp in se aliud fert in alteru aliud cogitat
Homio timor alterius patrimoniu est
Homio nescit si suis dolere fortuna inuenit
Honeste sciunt: qui succumbit temporu
Homio vite comodatus est: non donatus
Heres fictus: sub persona risus est
Heredem scire uilium est: q̄ querere, hinc locu
habet hinc in aledicti, rebus inruptis
Hic clientia principis dicit ut quocunq̄ uenerit
inansuetiora omnia fatiat
Haud minus turpia sunt principi multa supplicia
qua medico funera
Inferior horrescit quicquid peccat superior
Inimicu uelisci: uita accipere est alteram
Id agas: ut quis merito tuo te odere
Inimicu tu retineras: exire inuitas Insuper uitas ledis
" cum indignu cogis
In nullo amans bonus est: in se pessimus
Inopi beneficium bis dat: qui dat releuat
Inopis parua desunt: auaritas omnia
Instructa Inopia est in diuitiis cupiditas
In se uult culpa qui peccatu preterit

Invidiam nichil est: nisi qd respicit varietas
Inimicitia non recipit contumeliam
Impius peccat in eis qui peccat rarioz
Ingratus vniuersis miseris omnibus nocet
In miseri vita: contumelia est
Ita amicum habere posse ut facile fieri hinc diuitem patitur
Iudicium ferre aut fortis aut felix pl^u In timore sp
" mendax rancidia est rancidia tacite sed
" inimice nascitur
Izatu breuiter vites sed diuitem diu^{it} rancidior^u rancidum
Rancidia qui vincit hoste superat maximam
Iocum taceat crime faciat accius
In malis sperare bonum nisi innocens nemo solet
In iudicando criminosa est celeritas
In honesta res est suos vincere satis est potuisse punire
Imago animi sermo est: qualis est vir talis oratio
In felicitate se exere est felicitate submittere
In felice felicitas est innocentia: iniquitas ipsa pena
" sui est inimicum quis humilis docti est timore
In calamitose resus etia diuicia est
Iudex danatur in nocens absoluitur
Ignoscere suam est ubi pudet cui ignoscitur

In rebus dubiis plura est audacia
Ille nocens se dicit quo peccat dix
Ita crede amico. ut sit diuino locus
Grati etiam factus consilium putat
Inuidia id loquitur. ut qui subest. Iriztare est
calamitate. cui is felice vocaueris ius sup
onus inuidia postu scias // suffragantur
Inbecillos oculos esse; qui ad aliena hypertudinerij //

Loco ut nomine est; apud indignum dignitas
Lans nona ubi oritur. etia vetus admittitur
Esse doloris remedium: diuini dolor
Tenis est fortuna: que cito reposit qd dedit
Lex vniuersalis. que iubet nasci et mori
Litem sine dano alterius fieri no potest
Lasciua et lans. vniq; habent gardiam
Plex nocens ferretur. fortuna innocens
Libido inditum est quod libertas sapit
Libido etia cunctos sub vultu domat
Lapa crudelitas. no est vocanda clementia

Maligos fieri: maximis migrati docent
Vultus inuatur qui vni facit diuina

Mora om̄ odio est. sed facit sapientiam

Mali causa est. qui requirit misericordiam

Mori est felicitas. anteq̄ morte inuoret

Miseru est a regi cogi. qd cupias loqui. Misericordia est
fortuna. qui inimico caret. Quatuor est mandu
qui sua causa est bonu. Quotro similis est
avaritia vicia

Malus displicere laudari est

Malus ubi bonu se simulat. tunc est pessimu

Mety du vult eaz. Gabet formu locu

Mori necessari est. sed no quotiens volueris

Male peritur. quicqd peritur fortius fide

Mortuo qui mittit unumq̄ unumq̄ dat illi. sibi adinu

Munus est qd seruus dno qui seruos timet

Magis heres fidus nascitur qd scribitur

Malos in consilio feminu viciu vros

Mala est voluntas. ad alium q̄suscere

Maxio cu periculo custoditur. qd unctis plan

Mala est medicina. ubi aliqd naturu perit

Male naturu. unuq̄ doctrina indigent

Miseria nescire. sine periculo est vivere

Mali vivit qui se se victuros putant

Malidictu interpretando facies acino

Male seculi agit exz/ iudicium qui heredes facit
Ning' dicitur cui negatur celestiter
Mutat se bonitas cu' veritatis iniuria
Mulier cu' sola cogitat male cogitat
Malefacere qui vult. nisiq' causam invenit
Malivolus sp' sua natura vescitur
Multos timere habet. que' multi timet
Male imperando summi imperium amittitur
Mulier que' vult multos. multis no' placet
Miseria est exultatio animi. ob alienaz spei mis'ria
Misericordia no' causa sed fortuna spectat
Magna fortuna. magnos amos decet
Magni an' est ip'm esse et tranquillitas et iudicium
atq' offensionis semp' despice
Miserus est furor in ira. misericordia est vicina
// miseris. habet sin' aliqd' talit' ex ea
Male vixit offendere q' placere adulando
Vobis esse scias non hilaritate sp' arduere
videntibus. et ob omni estimationis ip'm
quoq' os deducere. N.
Nichil agere semp' infelici est optimum
Nichil prece' oculi. si oculis tunc imperet

Nichil parum dicitur. quod mutari possit
Non cito ruina perit. Vix qui ruina timeat
Nullus est tantus questus quam eo quod habes carere
Nescis quid optas aut quid fugias. Ita ludit dies
Nuncquid periculis suis periculo vincitur
Nulla est tam bona fortuna. de qua nichil queri possit
Nusquam melius moriamur. hinc quam ubi libenter vivimus
Nescandi causa avaro nunquam deficit
Non dum felix es. si non dum te turba deridet
Vt si millos divites tibi divitia. multos tu dividia
Vt non enim aspicias quam plenas quisque manus deo sed quam
parvas admonerat
Non enim nisi optis a magno pulcherrimo dei cultus est
Non aliter vivas in solitudine. aliter in foro
Nichil petas quod negaturus es
Nichil negabis quod petiturus es
Nichil magnum est in rebus humanis. nisi aliquid iuxta
Nichil interest quod ante fatias quod feceris vitiosum est
Vt facta rezuntur. nunquam non videtur
Non quam multis placeas sed quibuslibet stude
Nequitia ipsa pena sua est. nam mala conscientia
sepe tunc est secreta minime
Neminus cito accusaveris
Neminus cito laudaveris

Nulli putaveris esse loci sine te nulla pusilla
domus q̄ multos recipit amicos iniqui scelus
scelere vindicanda est

Vicium alterando veritas amittitur // exigit

Non multum super eum eminet quis. cui se nascendo //

Nobilis possessio sapia est q̄ distributa suscipit incrementum
avaritia indignata possessore cito nisi prohibet elabitur

Non alia faties est quisti moratq̄ imperij: quia
sezerij celi et virtutis

Nullum ex omnibus temeraria magis: quia regem
aut prelatum decet

Nemo potest persona dmi ferre ficta: ficta cito in
natura sua cadunt: iniqui liquidum
sincerumq̄ turbido venit

Nullum morosius est animal maioriq̄ arte tractandum
q̄ homo et nulli maioriq̄ arte tractandum
q̄ homo humili magis parcendum q̄ homini

Inimicus peccati est actio

Inimicus actio est voluntaria tam honesta q̄ turpis

Inimicus ergo peccati voluntarius est

Inimicus excusationis nemo peccat iniquitatem

Inimicus virtutis huius patrocinium sui dicitur multorum sub oculis // latet

Inimicus tui penditur tu non dico si cecideris sed si turbaveris

Dis effectus huius ut in eo in quo ipse insauit in idem
pulsat reueros fuerit. Quis enim uita differentes
mors interta puenit. Dis itaq; dies uelut ultio
ordinandus est. Quia de te huius uale si uale
displere in uale laudabile est

Quare te puta. si tibi ipsi quod oportet persuaseris

Adm oportet petendi ino metu fatias

Aburgationi se aliquid blandi admiste

Optimum est se ignoscere tanquam si ipse peccet quottidie

Optimum est maior uastigia sequi. si recte processerit

Ab doctor inuente oronis peccans turpior est

Ab hoc quod in officio cum magis esse uult labitur o

Quis remoderatio est adhibenda. que sanabilia

ingrua distinguere a detractionibus sciat

Petendi duo sunt genera. aliud ex proposito aliud ex in
sufficientia

Plerumque metu cessant peccare in Quarta

Profecto talis timidi non inuictus sunt dicendi

Primum promittas deliberes ut tu prius

facias. Primum si negaueris scisse peccata fallere est

Propter causa multo animo dabis. uult etia causa

contra amicum

Pro eo religiosior es quo melior

Prestabis parentibus pietate. cognatis dilectionem
Prestabis amicis fidem. omnibus equitatem
Faciem tu omnibus habebis. bellum tu virtus
Pecunia impare oportet non ferire
Pecunia si uti scias ancilla est. si nescias dora
Putandum est recte fortior. qui cupiditates
tamquam hostes subigit
Patria est ubique bene vivens
Proz sunt heta odia quam apta
Propterea te loquax dicitur tutior quam taciturnus
Proximum ad duocentia tenet locum reservandum
Et peccati confessio
Proz cum stultis maledicunt. ipsi sibi quifun
Protervus est enim quod obicitur in obiectis agnoscit
Pulcherrimum est omnia prestare nichil exipere
Principium discordie est. aliqd ex communis pium fa
Plerique fama quacta pauci verentur. Quere
Parandum est improbandis civibus. non aliter
qua verbis languentibus
Principium servitio bellum est
Pestifera vis valere ad nocendum
Prope est ut libenter daret qui cito recedit
Prope est ut non que daret quidam
Pecunia veritatis facit ipsa clementia regentis

Quidam quosdam occidunt diuitios. non quod habeat sed quod
non diuitum est nocuisse et quod odit hoc // meruerat
Quanto iniquius est odisse. quia lesoris
Quia magnam vim est in rebus ledentis
Qui sui vindicat sentit
Quis sibi iure est non quis habere
Quamvis agas ut non quis merito tuo te odere
Quis non tametsi odere
Quia magnum est non laudari et esse laudabilem
Qui futurum perituro potest. tu non futurum accidit
Quid est hoc diuitissimum. alter homo
Qui propter pecuniam vel libidinis amore mortuus
Cognovit se unquam sui causa vixisse
Qui sunt maxime diuites. non desiderare diuitias
Quis plurimum habet. id qui minimum cupit
Quid est dare beneficium. imitari deum
Quis est pauper qui sibi videtur diues
Quida diuiti graues sunt pauci leues
Quis est summe vniuersi homines interis. si duo verba
Tollerentur se unum et unum
Qui paupertate timet timidus est
Quod latere esse vis nemini dixeris

no prestas

Quia non poteris ab alio silentium exire si tibi ipse,
 Qui equo animo malis miscetur malus est
 Qui serpens crudelis est audit in aliis voluntate
 non desse sed potestate
 In ob hoc munera facit quia potest cito desinit quia fecit
 Quod dulcius quam habere amicum tuum quod omnia audeas
 Quis sic credis ut te cui sic loquaris quasi verum
 Quia tales amicos habere volunt et ipsi
 Quia tales esse non possunt
 Quia se fortuna et fauor induit hominum
 Quia magis equo plus futurus est in parte humanioris
 Quia inclina vel prepondera
 Quia eo infelicitate. cuius in malis esse necesse est
 Quia potest ab eo quisque sperare qui malus esse
 Quia nocturnis damnatur qui sepe timet. Docuit
 Quia nocturnis est deterior posterior dies

Repelli se homines facilius quam decipi possunt
 Responsus crudelitatis: et matris crudelitatis ira
 Vera memoria beneficiorum fragilis est diuina
 Indivertu est odium occidit innocentes per se nam
 Res vera est qui a multis timetur. Divites timent
 Regibus est peris multo quam sermentibus

Quocumque paupertati amicos. Vno potius occurrere
Secretis admodum amicos: palam laudare
Si bene te iustitiam prudens te fieri detestator
Si quis irascitur penas ab alio expetit a se expetit
Sensu enim nos adversum peccatis peris: et ipsi
eadem quittimus
Sinceritas assidua amittit auctoritatem
Sunt formosa pictura est tunc nulla pars sicut
sic formosus homo in quo nulla pars peccati
feda est: proin hoc domi hoc foris. Hoc omni
generis vite hincam: ut nobis inexorabiles
sunt: exorabiles illis qui non nisi dare vna
Si vultis parere seruis et si vultis ministris
Scias in multis virtutibus abundare: quod alias amat
Si invidiosus maior es na qui dividit minor est
Scito quid est invidia dolor qui est ex aliis modis
Scito etiam illud: quod nulli dividet bonitate creditur
Sunt multi qui plurimum verbis non gerunt
sed ipsa que sperant clam furantur
Sapientis nihil facit quod non debet: et nihil permittit
Sermis imperare moderata laus } 499 }
T

Tiundq cantu seruat sordidus parcu
 Tutissima res est nichil timere p[ro]p[ter] de[um]
 Tunc sp[iritu]s uocis et silentii temperametu
 Tu et in hoc m[en]te ut lib[er]ius audias q[uam] loq[ui]s
 Taceret qui uisat: uisat loqui
 Tutitia si potes ne adu[er]saris
 Turpe probat spectaculo: animu[m] ex[er]z
 Turpia ne dix[er]is parlati sui pudor est
 p[er]z uerba discutitur
 Transibit sermo in effectum si honesta loq[ui]mur
 Tolerabilior est qui mori iube q[uam] q[ui] male uiuere
 Tolerabilior pena est no[n] posse uiuere q[uam] uisere
 Talen diligentia adhibe in amicis q[uam] paradisi
 Ut incipias amare que deinceps possis odisse
 Tu primu[m] exhibe te bonu[m] et sic q[ui]as alter tui sit
 Turpig nichil est q[uam] cu[m] eo bellu[m] p[ro]p[ter] tu quo
 familiariter uixeris
 Ta omib[us] ignoscere qua nulli credulitas est
 Ta d[omi]ni a p[er]iculo obicit populu[m] q[uam] d[omi]ni sciet fore
 Trazang a re distat factis no[n] uocis. frenos
 Vix quisq[ue] in bonu[m] nisi ex malo transit

s
)
)
 dit
 ps
 t
 i
 8
 t
 t
 t
 it

Vobis omnibus esse notum: primum effice ut minus noveris
Vobis habere honorem: dabo tibi regnum imperium
cupisra tibi

Vide si adhuc malus es similibus parte
Vergesse destitisti: quare alijs locum emendationis absidas
Vnum prius fuit observatio nunc mos est

Vnum non dicimus non audimus

Utilis emendatio et disciplina mores facit

Vnde bona consuetudo pariter debet: quae mala
instaurat. Vnde ferax quis necesse est
dolor patientia vincitur

Verba rebus. non personis accipienda sunt

Vires tuas amici beneficiis inimici divitijs sciat

Vita omnis brevis est. ideo immortalitas est mors horrida

Vix est bonus qui intantum praeduxit animi sui

ut non modo velit peccare: sed etiam non possit

Vt aliquid curi praestant: terra praestantibus

Vt summi bonum occupemus. sancti propterea propterea

Virtus cuius progressu videris: non expulsum

fueritque despicere

Volunt hores ita preceptum esse: ut vivunt non ita

vivunt ut preceptum est

Vbi visitata remedia non procedunt. tanta contraria.

1
Vtendum est de divitiis et non abutendum. ut nec
inde a superioribus contempnaturis. nec
ab inferioribus tumaturis.

ubi discrimen inter bonos malosq; sublatur
confusio sequitur et vitiorum scriptio

verna est prorsus debite remissio. ut fulmina
paucorum periculis cadunt cum inerti
sic ad invadentes maximum
potestatem terrent latius q; nocent

utina ea lex homini esset ut cui toto suo
frangeretur nec sepius liceret nocere q; semel

zelum de deo tantum habeas. non tota homines
zelari autem hominibus vitiosum est

**Libellus elegantissimus qui inscri-
bitur Catho de preceptis vite
genuinis Erasmo Rotterodamo
Castigatore et Interprete**

inadvertente q; plures homines
graves errare in via morum. succurren-
do et consulendo eorum opinionem fore existi-
mari Maxime ut gloriose viderentur
et honore stringerent. Tu te fili gra-
tissime docebo quo pacto mores laudis

tui coponas. Igitur precepta mea
ita legas ut intelligas. Legere enim et
non intelligere negligere est.
Itaque deo supplicia. Prima pietas est
in deum. Parentes amas. Propterea
in parentes. Cognatos colas. Tertio
in reliquos cognatos. Supplicamus
deo sacrificiis. Amamus parentes. Deum
obsequamus et obsequimur. Colimus
cognatos officiis et consuetudine vite.
Magister inquit. Olim dabatur pueris
ingenuis pedagogy qui viderentur
hunc ingenu vocant et amaduertere
verborum proutate. Deo supplicandum est
Parentes amandi. Cognati colendi.
Magister instruendo quippe sermo plerumque
datus sermo. Quod tunc creditur est
fidei id sermo. Veluti depositum. Foro
te para. Id est his artibus exercitas ut
possis in foro versari. Hoc est in causis
agendis. Nam hic erat olim primus gradus
ad honores sumos. Legi in quibusdam
codicibus foro pare. i. accomoda te rebus
presentibus quemadmodum dicitur uti foro.
Tunc bonis ambula. In optimis habeto
consuetudinem. Nam primum talem te iudica-
bunt. cum quibus conspexerint te. Quisquam
dum agere. Deinde bonum quidem redderis
melior. Ad consilium ne accesseris antequam

Porris ut inperas te ipse alienis
 negotiis: sed accessibus atq; adas quibus
 esto .i. neq; sordidus neq; luxuriosus
 sed elegantis iudicis Saluta libere
 Pontificat in sa comitas: et affabilitas
 multoz benivolentia: et alit parata
 Maori cede qd est noli certare cu poten-
 tiorib; vltiori parte qd est noli se-
 uire in eos qui sunt inferiores sed
 illis grade non nichil san tua custodi
 in p fundas tenere facultates tuas
 in vel turpiter exas: vel turpi rem-
 pates. Verumidm forma qd est
 serua te incontaminatu ac purum
 ab inquinamentis libidinis castum
 in verumidm. Est aut etatis
 flos his periculis obnoxius Deli-
 gentia adhibe. Inna in om re pluri-
 um valet Negligentia se comitis
 habet infelicitatem. Libros lege vlt
 ex his cito dicit qd Hugo vsu vix
 assequi queas. Ino legas memto
 vlt quida onerat se lectione alia super
 alia impunitis: neq; quicq; insculpat
 inuozis familia cura Domestica
 negotia tibi curanda su in aliena.
 Blandus esto. qd est comis incompressu
 trasti ab re noli. Ne sis morosus. Nam
 onino no quozis superis est potiq; qd hois

Veniens miseris Est enim arguendum
arrogantis stulticie vel miseris ne
miseris Sic enim quidam adites sunt
Mutuum dato. In des videtur Est quid
aliqui danda pecunia mutuo: sed non
quibuslibet. sed reddituris bona fide: sed
dignis officio iudicio adito Ad sunt
advocati: et id olim erat officium presi-
pium in amicos adesse in iudiciis
Dominare vero Sepius vocari ad
genium expavit sustantia Sepius
ne ad comitum sordidum est At raris
id facere humanitatis est Quod satis
est domini hoc est non ad voluntatem
sed necessitate nature iusurandum
serua Non est temere iurandum. qd aut
iurandi prestandum est: nisi scelus sit
qd iurandi vino te tempera Esto ius-
decatum in vino vel abstinere a vino
na adulescenti dare vinum: est obrem
igni addere Pugna pro patria pug-
nandum est non pro quamvis re: sed
pro defensione patrie ita Helvetiorum
more incedere pugnare turpissimum
est: et plus qd gladiatorum Nil temere
credideris id est ne facilis sis ad credenda
que dicuntur Qui te gublet a te ipso
pote gublet: qui te magis optime nosti
Aut tuto gublet id est cave a gubletis pium

Volunt

Losis. tua q̄silia sequere peretere fuge
 Tras dīce. Etas em p̄ia studio. haz
 optime coerectur a scortis. Nil m̄stiz
 debes. Turpe in p̄uro ore mendaciu
 Bonus benefacito. Beneficia nō sunt con
 ferenda nisi in bonos alioqui p̄rent
 Talediq̄ in esto. Id est a consijs tempera
 ut carpas vitam alioiq̄. Existimatiōis
 retine. Bona fama turis no perdas
 perit em facile. Equū iūdia. Id est
 non ad lucrum aut p̄m. sed ad regula
 equitatis. Parentes patientia vire
 ferendi sunt p̄zentes. etia iniquiores
 Beneficij accepti memor esto. Mandati
 pulchrum est obliuisci. Ad p̄torum
 stato. Multa em dīcuntur in ardis
 causis. Consultus esto. r. caltras fr̄iq̄
 et p̄ore iuris ut possis amicis opitulari
 Otter virtute non verbis neq̄ dolo. Ira
 iūdia tempera. Ante mouit nō esse
 irascendū sine causa. n̄c admonet
 iustam etia ira moderanda esse
 A zoc̄o lude. A leas fuge. Trochus quirit
 p̄uris. Alca infamis erat apud v̄tilis
 em p̄ncipem. rustianozū. h̄s est
 Nil ex arbitrio v̄m feceris. tirannu
 em est respicere quātu possis non

quantu liceat. Minore te ne contempseris
Ne fastidias inferiore te qd est elati no
cordati. Aliena contempere noli. Esto con
tutus tuis. Coniungem ana. Ut omni
fortunar sociam. Liberos erudi. Filios
castiga et institue. Patere legem qua
ipse tuleris. Quam conditionis prescribis
alijs eadem utere ipse in alios. Parua
in conuicio loquere. Ut sit etia loquedi alijs
locus. Illud scire qd iustum est. Quod
turpe factu id ne affectes. Amorem
libenter seruo. Admiratione modis
fugiendum est. Amorem amplectendum
etiam si quis parum dignus qui redda
ueretur. tamen amari te patere.

Si deus est amicus nobis ut carmina dicunt
Hic tibi precipue sit pura mente colendus
Illius vigila semper. nec sono deditus esto
Nam diuturna quies vitis alimeta mistrat
Dixit te prius puto proferere lingua
Proxiq ille deo: qui scit rationis tacere
Superius repugnando tibi tu gratius esse
Conuenit nulli qui seum dissidet ipse
Si vitam insipitias hominis si deniq moros
Cum culpent alios. nemo sine carnis vitit

Que vocatur tenes quibus sunt avara reliqua
 Utilitas opibus proprii tempore debet
 Constantis et levis ut res expostulat esto
 Temporibus mores sapientis sine raris mutat
 Nil temere proxi de servis crede querenti
 Sape etiam iunior: que quibus diligit odit
 Inque mores aliquis: nec se velit ipse moueri
 Si tibi sit avarus noli desistere captis
 Contra verbosus noli decurrere verbis
 Sermo datur cunctis animi sapientia paucis
 Dilige sic alios ut sis tibi avarus amicus
 Sic bonus esto bonis ne te mala dona sequantur
 Innores fuge ne incipias nouis auctor fieri
 Na nulli tacuisse nocet, nocet esse locutu
 Rem tibi promissa certo promittere noli
 Rara fides ideo: quod multi multa loquuntur
 Tu te quis laudat: videtur tuis esse meumsto
 Plus alijs de te quam tu tibi credens noli
 Offitium alterius multis narrare meumsto
 Atque alijs in tu beneficijs ipse sileto
 Multorum in facta semper et dicta recensere
 Fac tibi succurrat: iunioris que feceris ipse
 Ne curas: si quis tacito sermone loquatur
 Conscius ipse sibi de se putat omnia dici

In fucris felix que sunt adversa cuncto
Non eodem cursu respondent vicia primis,
Cum dubia et fragilis sit nobis vita tributa
In morte alterius spem tu tibi ponere noli
Exiguu iunio cu dat tibi paup aurio
Facipito placide. plene et laudare memisto
Infante uniu cu te natura creavit
Paupertatis omis patienter ferre memisto
Ne timeas illam: que vite est ultima finis
Cui morte metuit: quod vivit perdit idipso
Si tibi pro meritis nemo daret amicus
Invenire den noli: sed te ipse corare
Ne tibi quid desit queresitis uterque
Atq quod est seruis. semp tibi desponsato
Quod prestare potes ut sis pmissis belli
Ne sis ventosus: dum vis ^{viz} verboris haberi
Cui simulat verbis nec corde est fides aurio
In quoq fac simile: sic ars deluditor arte
Noli homines blandos. uniu sermons pbare
Fistula dulce canit. volucres du decipit aurio
Si tibi sint nati. nec opes. nec artibq illos
Instrue quo possint inopem defendere vita
Quod vili est gazu. qd gaz est vili portato
Sic tibi nec pars nec aurio habebis vili

— ne culpam sotes. ea tu ne feceris ipse
 — iure est doctori in culpa redarguit ipse
 — quod iustum est petito. vel quod videatur honestum
 — ita sultum est petere. quod possit iure negari
 — Ignotum tibi: tu noli pronos notis
 — Cognita iudicio constant. ingnita casu
 — Cum dubia incertis. versetur vita periculis
 — Pro lucro pone diem. quicquam laboras
 — Vires tu possis interdum cede sodali
 — Absquie quoniam dulces retinentur amica
 — Ne dubites in iura iustas impendere pua
 — Res stem rebus quicquid gratia charos
 — Likem inferre pams. in quo si gra iusta est
 — Gra odium concordia iungit amorem
 — Seruorum ob culpa in te dolor irget in ira
 — Ipsis tibi moderare. tuis et parere possis
 — Plus superare potes. interdum vince ferendo
 — Maxima enim morum semper patientia virtus
 — Confusoria potius que sunt ia parata labore
 — In labor in dano est. resit mortalis exstas
 — Sapulis interdum notis charis et amicis
 — Cum fueris felix que semper tibi propiq esto

Secundo Liber

Calluicis si forte velis cognoscere cultus
Virgatum legito. qd si maxe nosse laboras
Herbarum vires Mater tibi carminis daret
Si romana cupis: et pinnia noscere bella
Lucanum queras: qui Martis praelia daret
Si quid amare libet: vel discere amare legendo
Platonis petito sin aut cura tibi hoc est
Pat sapiens vinas: audi quo discere possis
Per que sermone vicijs traduntur: cum
Fugio adeo: et que sit sapientia discere legendo
Si potis etia vicijs prodesse memento
Vulnere regno: meritis acquirere amicos
Nette arana dei: celinq; inquirere quid sit
Cum sis mortalis: que sunt mortalia cura
Fugis metu leti: na stultu est tempus in omni
Dum morte metus amittis gaudia vite
Fratus de re incerta contendere vobis
Impedit ira animum ne possit cernere verum
Fac sumptu proxi: cum res desiderat ipsa
Dandum etenim est aliquid: cum tempus postulat aut res

Quod nimium est fugito pro gaudeas inueni
 Anta magis est puppis modico que fluis fertur
 Quod pudeat: scios prudens relaxe inueni
 Ne plures culpent id qd tibi displicet un
 Nolo putes pranos. hinc peccata lucari.
 Temporebus peccata latent: et tps patent
 Torporis expugni veris contemere noli
 Torpore pollet. cui vinu natura negavit
 Quis scieris no esse parum tibi tps cede
 Victore a victo superari sepe videmus
 Aduersus notu noli contendere verbis
 His minimis verbis interdu maxima rescit
 Quod deus intendat noli perquirere sorte
 Quod statuat de te: sum te deliberat ipse
 Inuidia nimio cultu vitare inueni
 Quis si no ledit: tamen hanc suffere molestud
 Esto auro forti tu sis daturus iniquis
 Venio dum gaudet: qui iudice vincit iniquo
 Vitis proterite noli maledicta referre
 Post dimittias ira meminisse maloz est
 Nec te collaudes nec te culpaueris ipse
 Hoc fatum stulti quos gloria vexat Davis

Utere questis modice. in superis abundat
Labitur conpno. quod partu est tpe longo
Insuperus esto cu tempus postulat aut res
Stulticia simulare loco prudentia summa est
Superbia fugito simul et vitare memeto
Inimicu auaricie: ha sunt gratia fame
Noli tu quoda referenti credere semp
Exigua est tribuenda fides q multa loquitur
Quod potu peccas ignoscere tu tibi noli
Nā nullu crimen vini est: sed culpa bibentis
Consilium aramū tacito mitte sodali
Corporis auxilium medico conmitte fideli
Successos indignos noli ferre moleste
Indulget fortuna malis ut ledere possit
Prosperis qui veniunt. hos casus esse ferendos
Nā tenuis ledit. quicquid preuideris ante
Fidus in aduersis animum submittere noli
Spem retine. spes una hoies nec morte relinquit
Lem tibi qua noscis apta dimittere noli
Fronte capillata post hoc occasio calua
Quod sequitur specta: quodq; diuinet ak videto
Nā iuitas deū: qui ptem spectat utraq;

Fortior ut valeas interdum partior esto
 Parca voluptati debentur plura saluti
 Iudicium populi nunquam contempseris unum
 Ne nulli placeas sed vis contempseris multos
 Sit tibi prescriptum quod primum est cura salute
 Tempora ne culpes. tu sis in causa doloris
 Somnia ne curas. nam mens humana quod optat
 In vigilat sperans per somnum tenuit id ipsum

Liber Tertius

Hec quicquid velis carum cognoscere lector
 Hec precepta feris que sunt gratissima vite
 Iustis preceptis animum nec discere cesses
 Nam sine doctrina vita est quasi mortis imago
 Formosa multa feris. sin ante speraveris illud
 Non me scriptoris sed te neglexeris ipse
 Tu recte vivas ne curas verba malorum
 Arbitrii nostri non est quod quisque loquatur
 Productus testis salus tui ante pudore
 Inveniturque potes relato crimine amici
 Sermones blandos blisosque cavere nemeto
 Simplicitas veri sana est. fane fida loquendi
 Sequentem fugito que vite ignavia fertur
 Nam cum animus languet consistit inertia corporis

Interpone tuis interdum gaudia curis
Et possis animo quivis superare labores
Alterius dictum aut factum ne rursus unquam
Exemplo simili ne te decedat alter
Quis tibi fors dederit tabulis suprema notato
Augendo serena. ne sis quis fama loquatur
Ad tibi dimitis superant in sine serena
Nunquam facito vinas no parvus amicus
Vile consilium dominum ne despicere sereni
Nullus sereno si prodest. tempore unquam
Sedus et in censu: si no est quod fuit ante
Fac vinas gloriis: qd tempora prebent
Vixit fugis ne duras sub voce dotis
Vixit retinere vobis si ceperit esse molestia
Nunquam discere exemplo que facta sequaris
Quis fugias: vita est nobis aliena iuxta
Quod potes id tentas. operis ne ponderis pressis
Succumbat labor et frustra tentata relinquas
Quod nosti fraudate recte factum volito tacere
Ne videaris malos imitari velle tacendo
Iudicis auxilium: sub iniqua lege rogato
Ipsa etiam leges cupunt ut iure regantur
Quod merito patris patienter ferre memeto
Quamvis reus tibi sis. ipsum te iudice danna

patia

Multa legas facito: plura plura multa
 Nam miranda canit: sed no credenda postea
 Inter quinab fac sis sermone modesto
 Ne duas loquax: In vis urbanus haberi
 Comis rate non tu verba times
 Quod lacrimis sunt insidias du scia plorat
 Utas quesitis: sed ne viduas aberti
 Qui sua gsumit: tu desit aliqua sequitur
 Fac tibi pponas morte non esse timenda
 Quae bona si no est: finis tu illa maloz
 Poris lingua si fungi est seris incerto
 Namq malu est: nil velle pati: ne posse taces
 Dilige no exa tharos pietate parentes
 Nec matris offendas du vis bono esse parati

Libri Quartus

Secura quicunq cupis tradere vita
 Nec vitio ferere tunc que moribus obsunt
 Hec precepta tibi semp religendo memeto
 Invenies aliquis: in quo te utaris iugo
 Despice divitias si vis amo esse beatus
 Quas qui suscipit mendicat semp anaxi
 Commoda nature nullo tibi tpe decernit
 Si contentus eo fueris qd postulat usus

fortuna

In sis incantis. nec zis ratios yubeznes
Noli fortuna que no est dicere certam
Dilige denarium: sed parte dilige fortuna
Qua nemo scius nec honesto aptat habere
In fueris locuples corpore curare memeto
Nec dures habet unmos: sed no habet usum
Arbitra tu tuleris discens aliquando magis
Sic patris imperium tu verbis exit in ira
Sic age que profunt maxime vitare memeto
In quibus error inest: nec spes est certa laboris
Quod donare potes. gratis crede roganti
Nam recte fecisse bonis in parte lucosum est
Quod tibi suspectum est. confestim discite quod sit
Namque solent primo que sunt neglecta proceris
Sed te detineat viciis danoosa voluptas
Indulgere gula noli que ventris amica est
Sed tibi proponas aialia cuncta timere
Cum dominus tibi prescripio plus esse timendum
Sed tibi preualide fuerint in corpore vires
Fac sapias. sic tu poteris viz fortis haberi
Impulsi a notis petito si forte laboras
Nec quisq; melior medico q; fidus amicus

fortis

amicus

Cato.

9

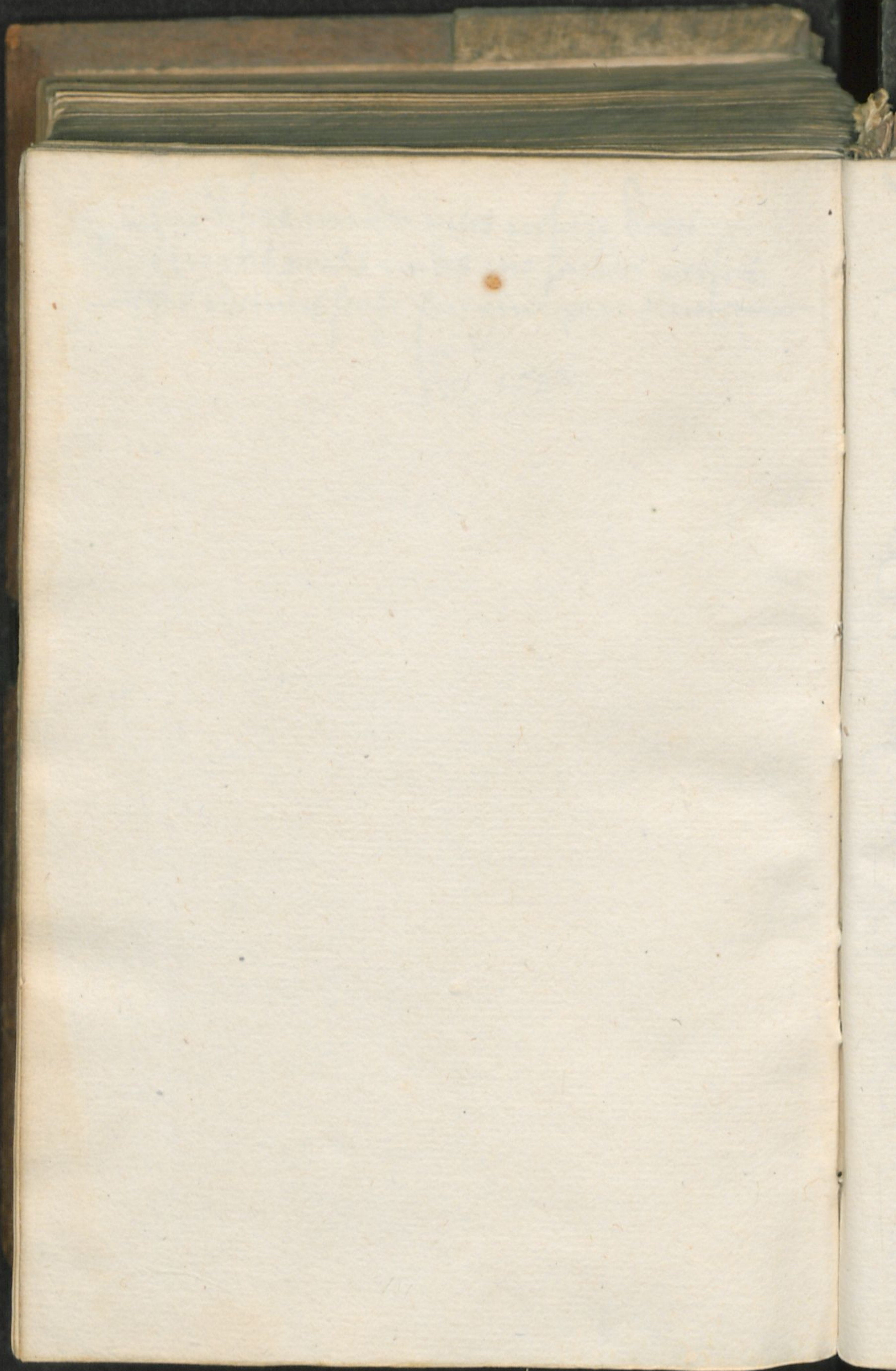
In sis ipse nocens: mortura tua vitia p te
Stultitia est morte alteriq sperare salute
In tibi vel totum vel fidu queris amicum
Non tibi fortuna est hois: sed vita petenda
Vires quiritis opibus. fuge nomine anaxi
Quid tibi dimitte prosunt si paup abundas
Si fama sermare cupis. du vivis honesta
Fas fugias animo que sunt mala gaudia vite
In sapias animo noli videre senectam
Nam quicunq senex: sensuq puerilis in illis
Dise aliqd na cu subito fortuna recedit
Res remanet: vitamq hois no deserit unq
Perpito cuncta tantis qd quisq loquatur
Sermo homi magis, et celat et iudicat idem
Exerce studiu quamvis preperis artem
Ut una ingruat sic et manq adveniat usu
Nulm ne cures venturi tempora fati
Non timet is morte qui facit qtenere vita
Dise. sed a doctis. indoctos ipse doceto
Propaganda ekim res doctrina bonax
Hoc tibi qd possis si tu vis vivere sanis
Morbi causa mali est hois quq voluptas

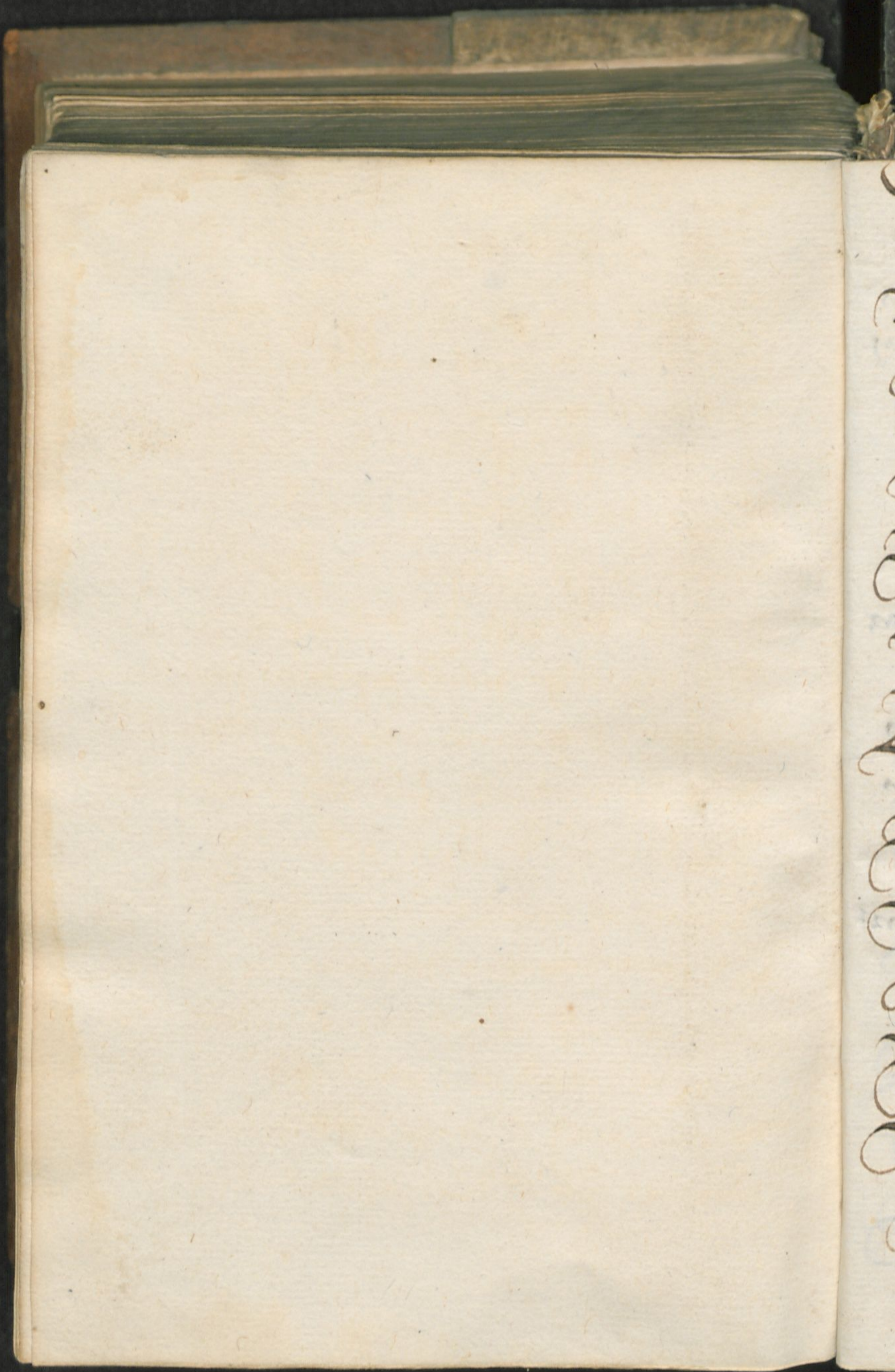
Laudaris quodcumque mala quodcumque probaris
Hoc vides ut rursus limitatis cibus davis
Tranquillis rebus que sunt adversa maximo
Furor in adversis melius sperare memento
Discere ut cesses cura sapientia cessat
Paxa datur longo prudentia temporis usu
Pace laudato. nam que in sepe probaris
Qua dies qualis fuerit monstrabit annus
Ne pudeat que vestris te velle doceri
Scire aliquid tavis est pudor est nil dicere // velle
In venere et bargo tis est et iuncta voluptas
Quod latu est aro complectere: sed fuge lites
Demissos aro ac tacitos vitare memento
Qua fluvius placidus est: forsam latet altig vinda
In tibi displicat 224 fortuna tuorum
Alterius specta quo sis discrimine prior
Quod potes id tenta. nam litig capere remis
Furtis est multo q̄ velle tendere in altu
Contra hostis instu prave gaudere noli
Semper cum deus iniustus ultisatur iras
Exptis opibus noli gaudere miserando
Sed gande potius tibi si gignat habere
Est iactura pravis que sunt amittere davis
Sunt quoda que ferre daret patientes annu

Tempora longa tibi uoli pmittere uite
 Quocumq; ingredieris sequitur mors corporis uera
 Quis den placata uultu suis crescat oratio
 Quis credas placare deum dum rede litatur
 Fides locum lesus fortunis rede potestati
 Fides qui potuit prodesse aliqui ualebit
 Fide quid peccatis castiga te ipse subinde
 Quiluxa deo sanas. dolor est medicina dolor.
 Danarus inq; post longum tempus amicum
 Mutauit mores: sed pignora pria memisto
 Horatioz officijs quo sis maxe facior esto
 Ne nomine subeas qd dicitur offiuperda
 Suspectoq; uicinas uel sis miser omnibus horis
 Quia timidus et suspectis aptissima mors est
 In furtis seruos proprios mixtate in uisus
 Et famulos dicas diores tamen esse memisto
 Quaprimo rapenda tibi est occasio prima
 Quis missus querat. qui ia neglectus ante
 Morte repentina uoti panderi maloz
 Felices obent quoz sine curis uita est
 In gremio tibi sit nec res et fama laborat
 Utandum dicas diuicia uanis amitti
 Quod tibi gremio studio gnoscere uultu

fac discas multa vobis insciz doceri
Miraris verbis vudis me scribere versus
Hos breuitas sensu fecit quinquagesimo die

.K. 1528.

Weg der todt eyne armen manns
seyne fundt hieße auß der Tauffe
Vn̄ horet ein gleichnuß furwar
Ein frauwe eines nachtes sy hiet gebor
Das wart getaufft in het der man
Eyne gast behalden den weiffen eren
Das iz des Bundes tote wurde
Vund hulff om̄e von der sorgen birde
Das thot der gast: do das geschach
Der wirt zu seyne gefatten sprach
Gefatter saget mir: wer seyt du
Das ich auch alle zeit vor mir
Das dan ander leith erkenn
Wan ich auch vor mir hore mens
Er sprach gefatter: Ich bin der todt
Der manns angst vund weiff
In der woldes hat gemacht
Vund noch manns tag vund nacht
Eya er sprach liebe gefatter in eyne

So sullet ir witz gnedich sein
Vund laß mich lang auff erden leben
Das will ich auch meines künigs geben
Sprach der libesvater mein
Das ich auch manich botlein
Vor wolk senden ir dan ich form
Do von sich erbes und auch frum
Mit der rede ir hin darrum fuor
Der man libet biß sunst manich jar
In dem lande wart ab gesittum
Da wart ir sich nach syne sittum
Da kam der tod und stund fur im
Vund sprach vater ich bin
Her Kommen das ir mit witz fact
Ir sprach was wir habet ir mich bewart
Vund was künig de ir heten witz
Ir sprach gnatet wisset ir
Das eynde auch zu die syten stach
Da ir sprachet wir witz ach
Was witz was soll das sein

Sehet das was mein botlein
Da such die orn begund zu dyessen
Grund die angst über fließem
Grund gegen der sincken mittel sein
Da sank ich such fünf botlein
Da such die kern kern was
Grund such die hute was erung dan er
Vnd swende noch such worts bei
Da sank ich such totum drei
Da such die kern wird füllern
Grund such anuffen wart das felle
Grund do such die stime heffter war
Da such garwede wart do hart
Da sank ich such vier botlein
Als fater noch gan die trenne was
Was woll an such behaldern
Lass got der selb furbas waldern
Vnd schreydet sich von dyssen leybe
Dz mocht lenger by nicht bleibern
Also starb der gute mann
Vnd dysses düsspyl gemerkern kann

Der besser sich vund für sich for
Er danne der todt kumt zu der thur
Der syten sich manet vns alle
Das wirz lassen von dem schalle
Denn wirz haben zu der jugent
Vnd vns lassen an sanfft jugent
Vnd hirt der augen fließen
Das wirz von herzen vnt sollen gießen
Lehren vns vnses misseth
Das der sele werde gutt zath
Das oren klug bringet vns her
Schalmenes swigler vnd busamen
Die das todes kraft auch kumben
Vns allen der auff irden fund
Auch macht das klug vor den unge
Eunnen vor das her horen
Mit dem die sele erwecket werden
Der leip vns furcht in der zeit
120. Da von hat situb Hinzornung
An eynem stad verstanden also
Ich esse ich trinck ich setz ich sit
Ich schlaffe ich wach ich zeit ich

So dunckel mich alles die stime
Durch meine oren schalle mit geyme
Stet auff dz todten pullet geben
Dem zichtig antwort vnd ewe leben
Nach den oren manen vns die geyme
Vns allen das wir vns erweisen
Der Post die vnnestigt ist
Der wir verwonet haben lange zeit
Der hyste mannt vns das wir beichten
Vnd auß der sele von sunden leichten
Das sie der ewigen pijn erlösen
Er den das vns der adem hieyem
Die swaren pijn hysen vns ydencken ein
Das wir vns die erden sünden
Von der wir alle kornen sein
Vnd müssen alle kornen dar ein
Vnd manen die zündelen vnd ganz dar
Wie wir vorheret haben vns dar
Welch dann wohl dorren der hebet an
In dem göffell vnd dar nach san
Beginne sich zündelen de zünden
Vnd dar nach sehr begetet ex sündem

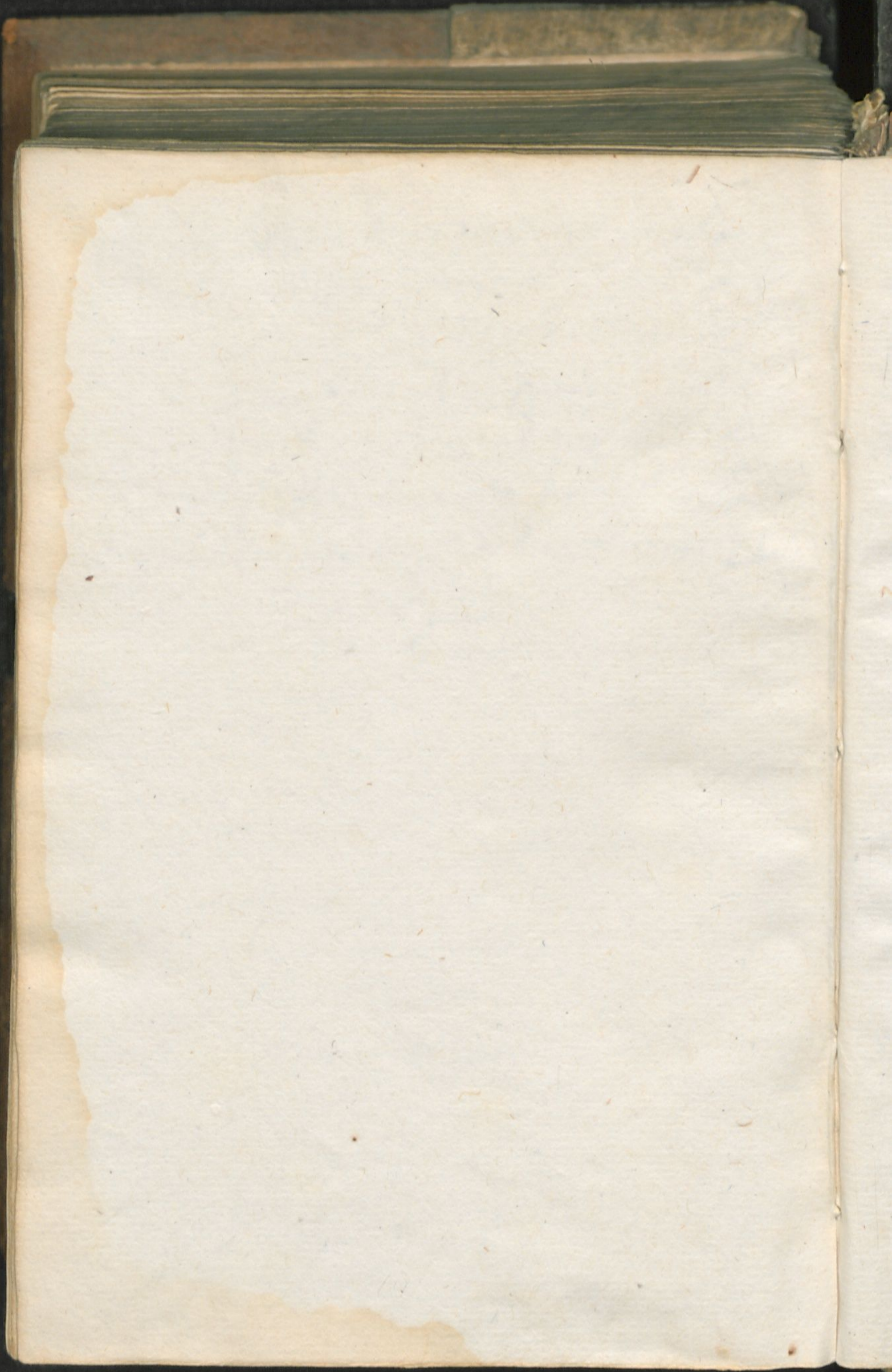
In krefften in fruchten von tag zu tag
Des selben moegen wirz von uns woll sagen
Nacht lauz leben alle werlt sterbet
Hette adam bis her gelebet
Das wred gegen die sündheit
Nicht uns chweren halbes brüt
wan ich nicht in fr leben magt
So gebe ich was um synen tagt
Die werlt alle vund wred sie wred
Dot bere laß dyz gelaget sein
Das ich der tag so manchen tag
verloren das ich noch nicht erban
In meynen alten zeit mein leben
Nacht deyn wullen fruchten eben
Das machet boß gewonheit
vund mein lastheit wred wirz das leit
So. hulffest du mir das weyß ich woll
Ja von ich billiche peyn doll
vund ich also gefund
Herr durch deyn freyliche vund
Die du durch uns hast erlidt

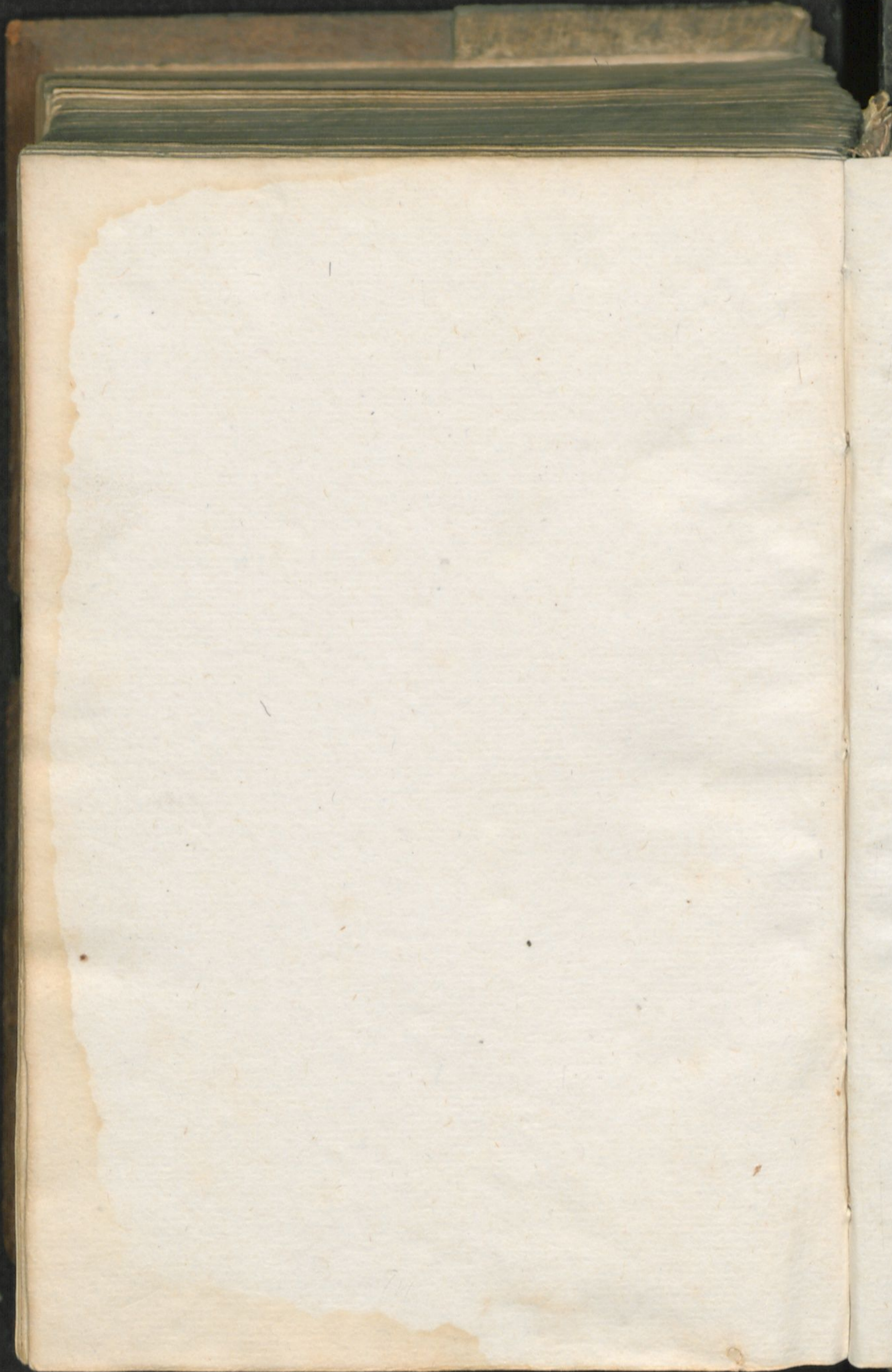

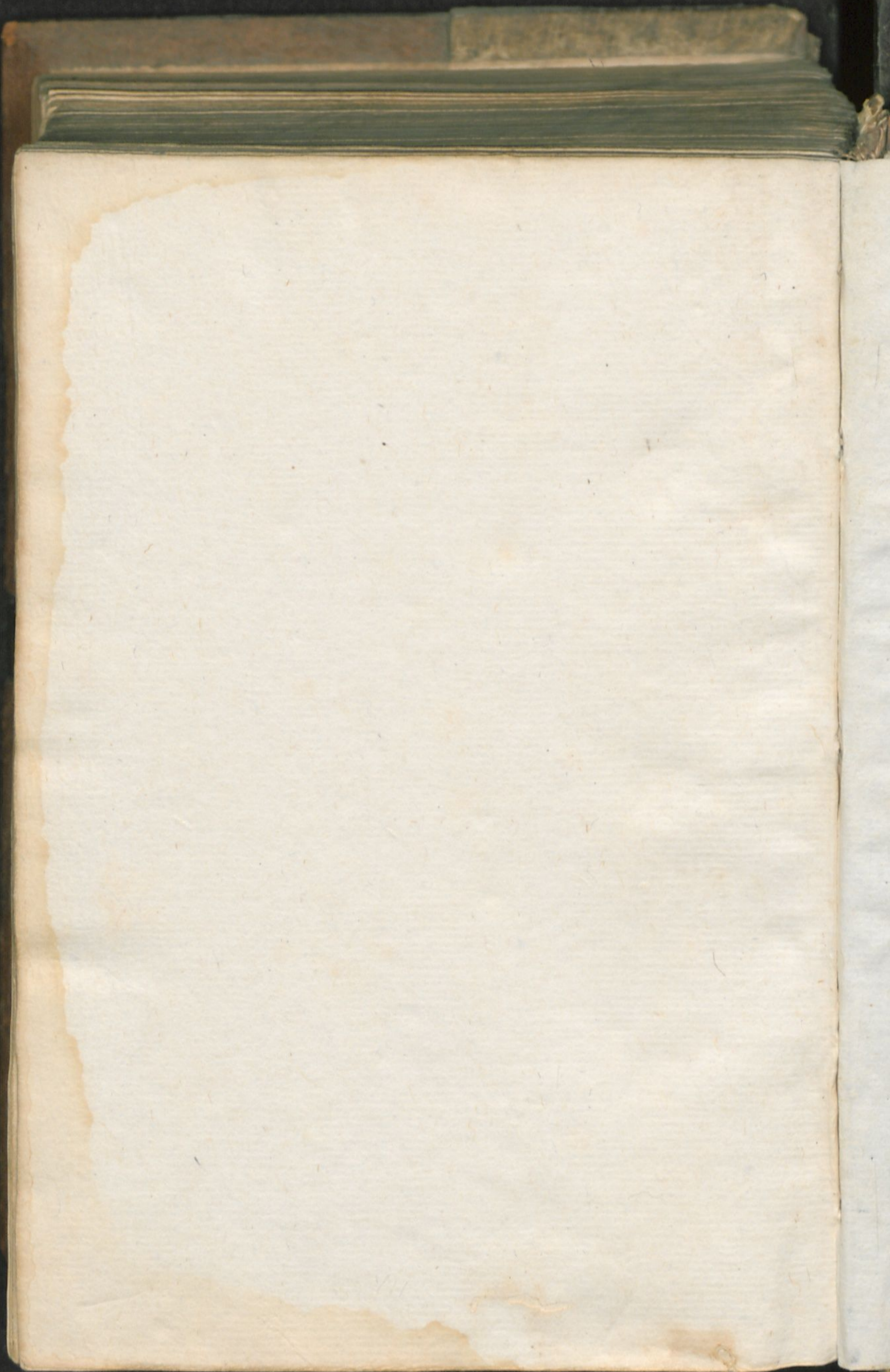
Befehrens was vor der hells todten
Lunze der herten rechnung
Die beyder der alte und der Junge
Haben unß 12 dars unß freude
Die selb sich dars von dem leybe schreyde
Bey dem 12 leybe kurtz freyt
Aber dem das Junger und ewig ist
H

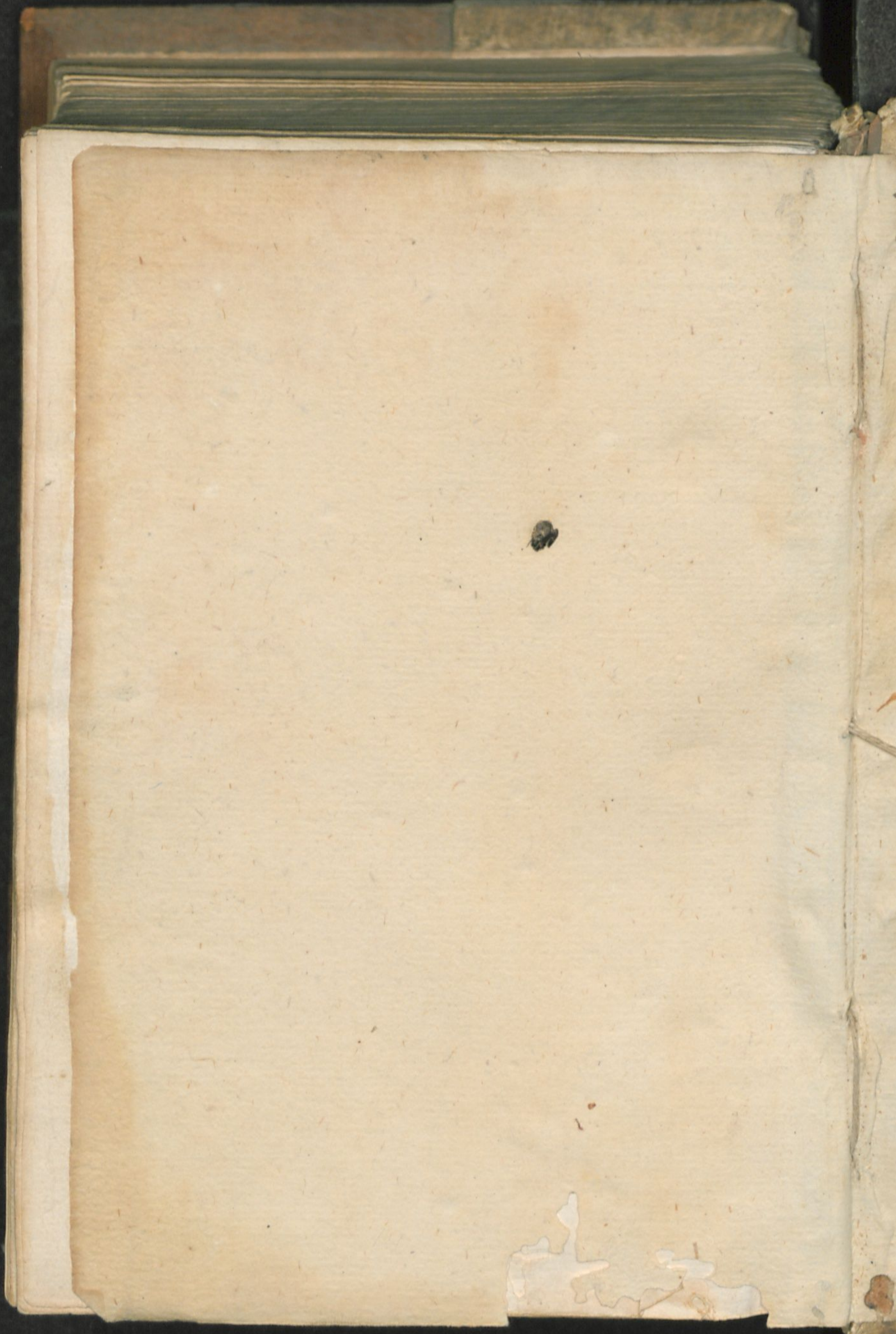
[Faint, illegible handwritten text in a cursive script, possibly a list or account.]

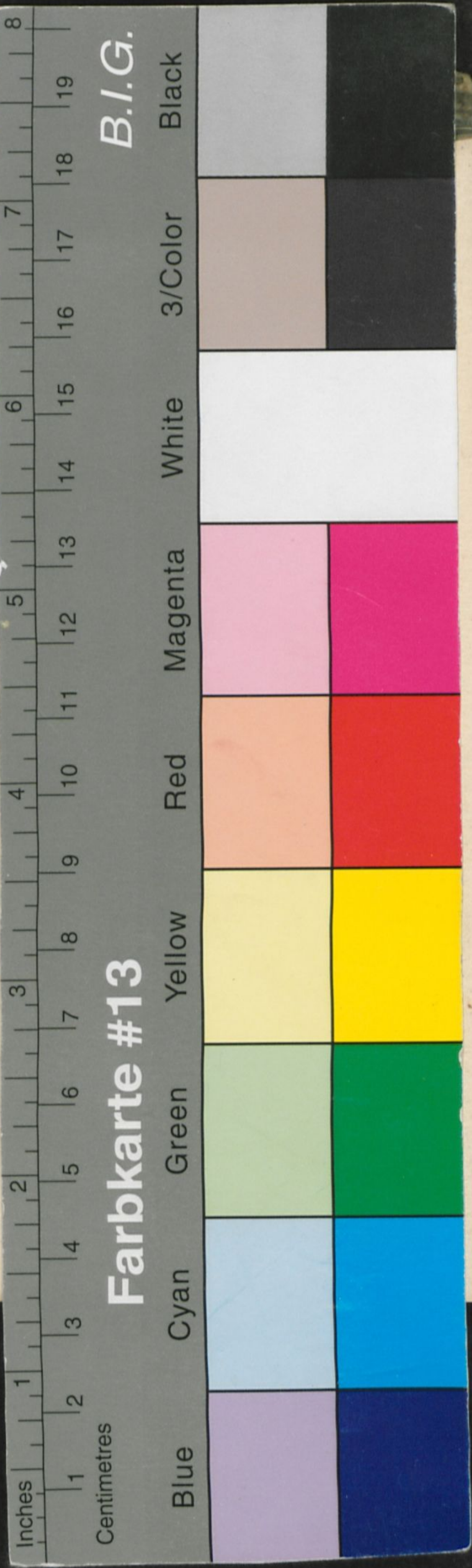

44 $\frac{20}{K_3}$

AB 44 $\frac{20}{K_3}$

d

Quo pacto
statim a pri-
mis annis /
pueri debeāt
in Christia-
nismo institui / Libel-
lus perutilis .

